

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИЙ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ:

Завідувач кафедри

_____ проф. Зайченко В.В.

«13» грудня 2024 р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на тему:

**«Розробка напрямків покращення фінансово-економічного стану
підприємства (на прикладі ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД" м.
Кіровоград)**

**«Development of directions for improving the financial and economic condition of
the enterprise»**

Виконав здобувач вищої освіти 2м курсу,
групи ЕП-23м-1,4 ОПП «Економіка підприємства»
спеціальності 051 «Економіка»
Мельник Андрій Олегович

«13» грудня 2024 р.

Керівник роботи:
к.е.н., доцент Яковенко Р.В.

«13» грудня 2024 р.

Рецензент:
к.е.н., професор Савченко В.М.

«13» грудня 2024 р.

м. Кропивницький **Центральноукраїнський національний технічний
університет**

Факультет Економічний
Кафедра Економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 – «Економіка»
Освітньо-професійна Економіка підприємства
(освітньо-наукова) програма

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та готельно-
ресторанної справи

(підпис)
д.е.н., проф. Володимир ЗАЙЧЕНКО
(наук. ступінь, вч. звання, ім'я та прізвище)

« 5 » вересня 2024 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Мельника Андрія Олеговича

(прізвище, ім'я та по-батькові)

1. Тема роботи «Розробка напрямків покращення фінансово-економічного
стану підприємства (на прикладі ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД"
м. Кіровоград)

2. Керівник роботи Яковенко Роман Валерійович, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи Мета кваліфікаційної роботи: дослід-
ження теоретичних основ та розроблення практичних рекомендацій щодо покращення
фінансово-економічного стану на підприємстві

Завдання: дослідити теоретичні основи фінансово-економічної діяльності підприємства;
оцінити результати господарської діяльності ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД";
виконати оцінку виробничо-фінансового левериджу та визначити точку беззбитковості
підприємства; запропонувати напрямки покращення фінансового стану підприємств в сучасних
економічних умовах; запропонувати та обґрунтувати проект автоматизації бізнес-процесів
підприємства ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД".

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Ознайомлення з літературними джерелами	09.09.24-20.09.24	
2.	Написання вступу та першого розділу «Теоретичні основи фінансово-економічного аналізу діяльності підприємств»	21.09.24-10.10.24	
3.	Написання другого розділу «Аналіз результатів фінансово-економічної діяльності підприємства»	11.10.24-07.11.24	
4.	Написання третього розділу «Напрямки покращення фінансово-економічного стану підприємства»	08.11.24-19.11.24	
5.	Оформлення кваліфікаційної роботи	20.11.24-25.11.24	
6.	Перевірка кваліфікаційної роботи на унікальність та виявлення академічного плагіату	26.11.24-29.11.24	
7.	Підготовка ілюстративного матеріалу, отримання відгуку наукового керівника, зовнішньої рецензії, рецензії, підготовка до захисту	30.11.24-10.12.24	

Дата видачі завдання

« 5 » вересня 2024 р.

Керівник роботи _____ Яковенко Р. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завдання прийняте до виконання

« 5 » вересня 2024 р.

Здобувач _____ Мельник А. О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мельник А. О. Розробка напрямків покращення фінансово-економічного стану підприємства (на прикладі ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД" м. Кіровоград): кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за ОПП «Економіка підприємства» зі спеціальності 051 «Економіка» /Центрально-український національний технічний університет. Кропивницький, 2024. 89 с.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, об'єкт та предмет дослідження. У першому розділі роботи досліджено теоретичні основи фінансово-економічного аналізу діяльності підприємств. Проаналізовано фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства.

У другому розділі роботи здійснено аналіз показників фінансово-економічного стану ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ «КІРОВОГРАД». Побудована модель п'яти сил конкуренції М. Портера для досліджуваного підприємства. Проведено аналіз фінансового стану ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ «КІРОВОГРАД» та визначено, що підприємство є прибутковим.

У третьому розділі обґрунтовано впровадження двох взаємоінтегрованих інформаційних систем: ERP BAS для управління ресурсами підприємства та систему GPS-моніторингу транспортних перевезень. Запровадження запропонованих заходів щодо оптимізації бізнес-процесів дозволять досягти суттєвої економії паливно-мастильних матеріалів на рівні 10% від поточного споживання. Формування єдиного інформаційного простору та налагодження системи оперативного моніторингу ключових бізнес-процесів створить передумови для підвищення якості управлінських рішень завдяки доступу до актуальної та верифікованої інформації в режимі реального часу, що суттєво покращить фінансово-економічний стан підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічний стан, інформаційні системи, бізнес-процес, оперативний моніторинг.

ANOTATION

Melnyk A. O. Development of directions for improving the financial and economic condition of the enterprise: qualification work for the second (master's) level of higher education in the OPP "Economics of the enterprise" in the specialty 051 "Economics" / Central Ukrainian National Technical University. Kropyvnytskyi, 2024. 87 p.

The introduction substantiates the relevance of the topic, defines the goal, object and subject of the study. In the first section of the work, the theoretical foundations of the financial and economic analysis of the activities of enterprises are investigated. Factors affecting the financial and economic activities of the enterprise are analyzed.

In the second section of the work, an analysis of the indicators of the financial and economic condition of LLC "BUDIVELNA GILDIA "KIROVOGRAD" is carried out. A model of M. Porter's five forces of competition is built for the enterprise under study. An analysis of the financial condition of LLC "BUDIVELNA GILDIA "KIROVOGRAD" and it is determined that the enterprise is profitable.

The third section justifies the implementation of two integrated information systems: ERP BAS for enterprise resource management and GPS monitoring system for transport. The implementation of the proposed measures to optimize business processes will allow achieving significant savings in fuel and lubricants at the level of 10% of current consumption. The formation of a single information space and the establishment of a system for operational monitoring of key business processes will create the prerequisites for improving the quality of management decisions due to access to relevant and verified information in real time, which will significantly improve the financial and economic condition of the enterprise.

Keywords: financial and economic condition, information systems, business process, operational monitoring.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	7
ВСТУП.....	8
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	11
1.1 Економічна сутність та фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства	11
1.2 Методика розрахунку основних показників фінансово-економічної оцінки рівня розвитку підприємства	22
1.3 Фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства	27
2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	33
2.1. Загальна характеристика ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД».	33
2.2 Аналіз ринкового середовища підприємства.....	35
2.3. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства.....	43
2.4 Оцінка виробничо-фінансового левериджу та визначення точки беззбитковості	59
3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД"	65
3.1 Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах.....	65
3.2. Обґрунтування вибору автоматизації бізнес процесів на ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД"	68
3.3. Розрахунок економічної ефективності удосконаленої системи оперативного управління.....	71
3.3.1. Визначення об'єму капітальних вкладень	71
3.3.2. Розрахунок витрат, пов'язаних з експлуатацією автоматизованих систем	73
3.3.3 Витрати на паливо-мастильні матеріали.....	74
3.3.4. Витрати на обслуговування та ремонт засобів автоматизації	75
3.3.5. Визначення терміну окупності капіталовкладень	75
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	83

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- R&D - (research and development, “дослідження та розвиток”) - процес скерований на пошук інноваційних рішень.
- KPI - (англ. key performance indicators, KPI) - фінансова та нефінансова система оцінки, яка допомагає організації визначити ступінь досягнення стратегічних цілей.
- ERP - (англ. enterprise resource planning system - Система планування ресурсів підприємства) — корпоративна інформаційна система, призначена для автоматизації обліку й керування. Зазвичай ERP-системи будуються за модульним принципом і в тому або іншому ступені охоплюють всі ключові процеси діяльності компанії.
- CRM - (англ. customer relationship management (CRM), укр. сі-ар-ем) - поняття, що охоплює концепції, котрі використовуються компаніями для управління взаємовідносинами зі споживачами, включаючи збір, зберігання й аналіз інформації про споживачів, постачальників, партнерів та інформації про взаємовідносини з ними.
- ESG - (англ. Environmental, Social, and Corporate Governance, ESG) - це сукупність показників управління компанією, у якому досягається залучення цієї компанії у вирішення екологічних, соціальних і управлінських проблем
- DIY - англійська аббревіатура, яка розшифровується як «Do It Yourself», тобто «Зроби сам».

ВСТУП

Актуальність теми. Стрімкий розвиток цифрових технологій, глобалізація економічних процесів та трансформація бізнес-моделей створюють нові виклики для підприємств, вимагаючи від них адаптації до змінних умов зовнішнього середовища та впровадження інноваційних методів управління. В цьому контексті розробка ефективних напрямків покращення фінансово-економічного стану набуває особливої актуальності для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств.

Інтеграція України в європейський економічний простір вимагає від вітчизняних підприємств відповідності міжнародним стандартам управління та забезпечення високого рівня фінансової стійкості. Це зумовлює необхідність впровадження сучасних методів фінансового менеджменту та розробки ефективних стратегій розвитку.

Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження слугували фундаментальні праці та наукові розробки провідних вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі фінансового менеджменту та економічного аналізу, зокрема: Т. Г. Бень, І. Бланк, Е. Ф. Брігхем, О. С. Бородкін, Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович, А. Гільбо, С. Г. Єзерська, К. В. Ізмайлова, В. А. Забродский, Ю. С. Копчак, М. Н. Крейнина, Р. О. Костирко, О. В. Корчагіна, М. В. Кужельний, Е. Леоте, Ф. Марчі, Д. Манчіні, Л. Флорі, Ф. Ескобара та ін.

Аналіз сучасного стану наукових досліджень та їх практичної імплементації виявляє суттєві прогалини в методології фінансового управління, особливо в контексті цифрової трансформації бізнесу та специфіки галузевої діяльності підприємств. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та трансформації бізнес-моделей існуючі підходи до управління фінансово-економічним станом потребують суттєвого оновлення та адаптації до сучасних викликів.

Особливої актуальності набуває необхідність розробки комплексних методологічних підходів, які б враховували як традиційні аспекти фінансового

менеджменту, так і можливості, що відкриваються завдяки впровадженню цифрових технологій. Це зумовлює потребу в поглибленому дослідженні теоретичних засад та практичних механізмів управління фінансово-економічним станом підприємств з урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки та специфіки їх операційної діяльності. Саме тому дослідження цієї проблематики в рамках кваліфікаційної роботи є своєчасним та необхідним.

Мета та завдання дослідження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо покращення фінансово-економічного стану підприємства (на прикладі ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД" м. Кіровоград).

Для досягнення поставленої мети необхідне вирішення таких завдань:

- дослідити теоретичні основи фінансово-економічної діяльності підприємства;
- оцінити результати господарської діяльності ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД";
- виконати оцінку виробничо-фінансового левериджу та визначити точку беззбитковості підприємства;
- запропонувати напрямки покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах;
- запропонувати та обґрунтувати проект автоматизації бізнес-процесів підприємства ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД".

Об'єктом дослідження є процес здійснення фінансово-економічної діяльності підприємства на прикладі ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД".

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо оцінки фінансово-економічної діяльності підприємства та визначення напрямів його покращення.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні джерела з питань фінансово-економічної діяльності. Вивчено нормативно-правові акти, державні

програми, а також проаналізовано праці зарубіжних і вітчизняних науковців щодо фінансово-економічної діяльності підприємств, статистичні дані досліджуваного підприємства ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД.

Наукова новизна отриманих результатів кваліфікаційної роботи:

- *набула подальшого розвитку* система оперативного управління підприємства, що дозволила оптимально розподілити його ресурси.

Практичне значення результатів полягає у розробці конкретних рекомендацій та інструментів для покращення фінансово-економічної діяльності ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД. Їх реалізація дозволить керівництву автоматизувати бізнес-процеси на підприємстві, що дозволить скоротити фінансові витрати та своєчасно отримувати статистичні дані для аналізу та прийняття управлінських рішень.

Апробація отриманих результатів: основні висновки та пропозиції виконаної кваліфікаційної роботи було викладено у доповіді на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми і перспективи економічного розвитку в умовах модернізаційних процесів в Україні та світі», яка відбулася 27 листопада 2024 р. у м. Кропивницький, в ЦНТУ). Тези доповіді опубліковано у збірнику матеріалів конференції (назва тез доповіді – «Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах»).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок, у тому числі 82 сторінки основного тексту. Ілюстративний матеріал кваліфікаційної роботи включає 12 таблиць і 8 рисунки.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

1.1 Економічна сутність та фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства

Економічна сутність підприємства як первинної ланки національної економіки розкривається через його багатогранну діяльність у сфері виробництва товарів, надання послуг та створення матеріальних і нематеріальних благ. У сучасних ринкових умовах підприємство виступає самостійним господарюючим суб'єктом, що здійснює свою діяльність з метою отримання прибутку та задоволення суспільних потреб.

Фінансово-економічний аналіз є фундаментальним інструментом управління, який дозволяє всебічно оцінити діяльність підприємства та прийняти обґрунтовані управлінські рішення. Цей процес охоплює дослідження фінансового стану, результатів діяльності, ефективності використання ресурсів та потенціалу розвитку організації. В основі такого аналізу лежить система показників, які характеризують різні аспекти діяльності підприємства.

Важливо розуміти, що фінансово-економічний аналіз не обмежується лише розрахунком окремих коефіцієнтів. Він передбачає комплексне дослідження взаємозв'язків між різними економічними явищами та процесами, що відбуваються на підприємстві. При цьому особлива увага приділяється оцінці ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності.

У процесі аналізу важливо враховувати галузеву специфіку підприємства, його розмір, організаційно-правову форму та етап життєвого циклу. Це дозволяє формувати більш точні та релевантні висновки щодо ефективності діяльності та перспектив розвитку. Крім того, сучасний фінансово-економічний аналіз повинен враховувати вплив зовнішніх факторів, таких як ринкова кон'юнктура, конкурентне середовище та макроекономічні умови.

Проблематика застосування фінансово-економічного аналізу як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємств була предметом

досліджень багатьох видатних науковців та практиків економічної галузі, зокрема: Аверіною М. Ю. [1], Атамас О. П. [2], Безбородовою Т. В. [3], Бланк І. О., Білик М. Д. [4], Волкова Н.А. [5], Гайбура Ю.А., Загнітко Л.А. [6], Загородньою О. М., Серединською В. М. [7], Косаревою І. П., Хохловим М. П., Бірюковою В. В. [8], Кобзев І.В., Мельников О.Ф., Мельников О.О. [9], Лук'яновою В. В., Лабунцем О. О. [10], Пілецька, С. Т. [11], Приймак С.В. [12], Рузакова О. В. [13], Химич І, Різник Н. [14], Юрієм Е. О. Руснаком Т. В. [15], Юнацьким М. О. [16] та інші. Однак, враховуючи комплексність та багатогранність проблематики фінансово-економічного аналізу, а також постійну трансформацію умов господарювання, низка питань залишається недостатньо розкритою та потребує додаткового наукового обґрунтування.

Ефективна діяльність підприємства неможлива без регулярного моніторингу її результатів на основі комплексу кількісних та якісних критеріїв оцінювання. Під фінансово-економічною оцінкою рівня розвитку суб'єкта господарювання слід розуміти комплексний діагностичний процес, який базується на розрахунку та аналізі сукупності взаємопов'язаних індикаторів, що створюють інформаційне підґрунтя для формування висновків щодо потенційних можливостей зростання підприємства.

Фінансово-економічний стан виступає ключовим індикатором комерційної успішності підприємства, відображаючи його позиції та конкурентоспроможність у сучасному бізнес-середовищі. Позитивні фінансово-економічні показники свідчать про раціональність прийнятих бізнес-рішень в рамках коректної розробленої стратегії розвитку, а також демонструють результативність управлінських процесів та доцільність обраної фінансово-економічної політики. Беззаперечним є факт необхідності кількісного вимірювання діяльності підприємства через призму спеціалізованих аналітичних інструментів та методологій. Більше того, систематична оцінка операційної діяльності та загального стану підприємства створює підґрунтя для формування достовірних прогнозів, які необхідні для:

1. визначення стратегічного вектору подальшого розвитку підприємства (це включає модифікацію або повне оновлення діючої стратегії; адаптацію фінансово-економічної політики відповідно до динамічних змін бізнес-середовища; впровадження інноваційних підходів до формування споживчого портфеля);
2. розробки багатосценарних прогнозів (з акцентом на короткострокове планування в умовах кризових явищ) для забезпечення стабільності функціонування підприємства з урахуванням необхідності швидкої адаптації та гнучкої трансформації бізнес-процесів у середовищі невизначеності;
3. створення об'єктивної фінансово-економічної моделі бізнесу, яка слугуватиме основою для розробки альтернативних сценаріїв розвитку та вибору оптимального варіанту для практичної імплементації в діяльність підприємства.

Специфіка проведення всебічної діагностики діяльності підприємства суттєво різниться залежно від того, чи функціонує воно в стабільному бізнес-середовищі, чи в умовах кризи. У стабільний період господарювання фінансово-економічний аналіз переважно спрямований на ідентифікацію ключових факторів впливу на підсумкові показники діяльності, що дозволяє розробити комплекс заходів для оптимізації результатів у майбутньому. Натомість, в кризових умовах акцент аналітичної роботи зміщується в бік оцінки рівня фінансової безпеки та виявлення потенційних загроз виникнення збитків, які можуть спричинити критичне погіршення фінансового стану аж до банкрутства та припинення діяльності підприємства.

Таким чином, необхідність проведення фінансово-економічної оцінки зберігається постійно, проте її методологічне наповнення та цільова спрямованість варіюються відповідно до актуальних умов бізнес-середовища, в якому функціонує підприємство.

Комплексний процес діагностики та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства структурно представлений на рис. 1.1 у вигляді

двох взаємопов'язаних блоків: фінансово-економічної діагностики підприємства; прогнозування фінансово-економічного стану підприємства.

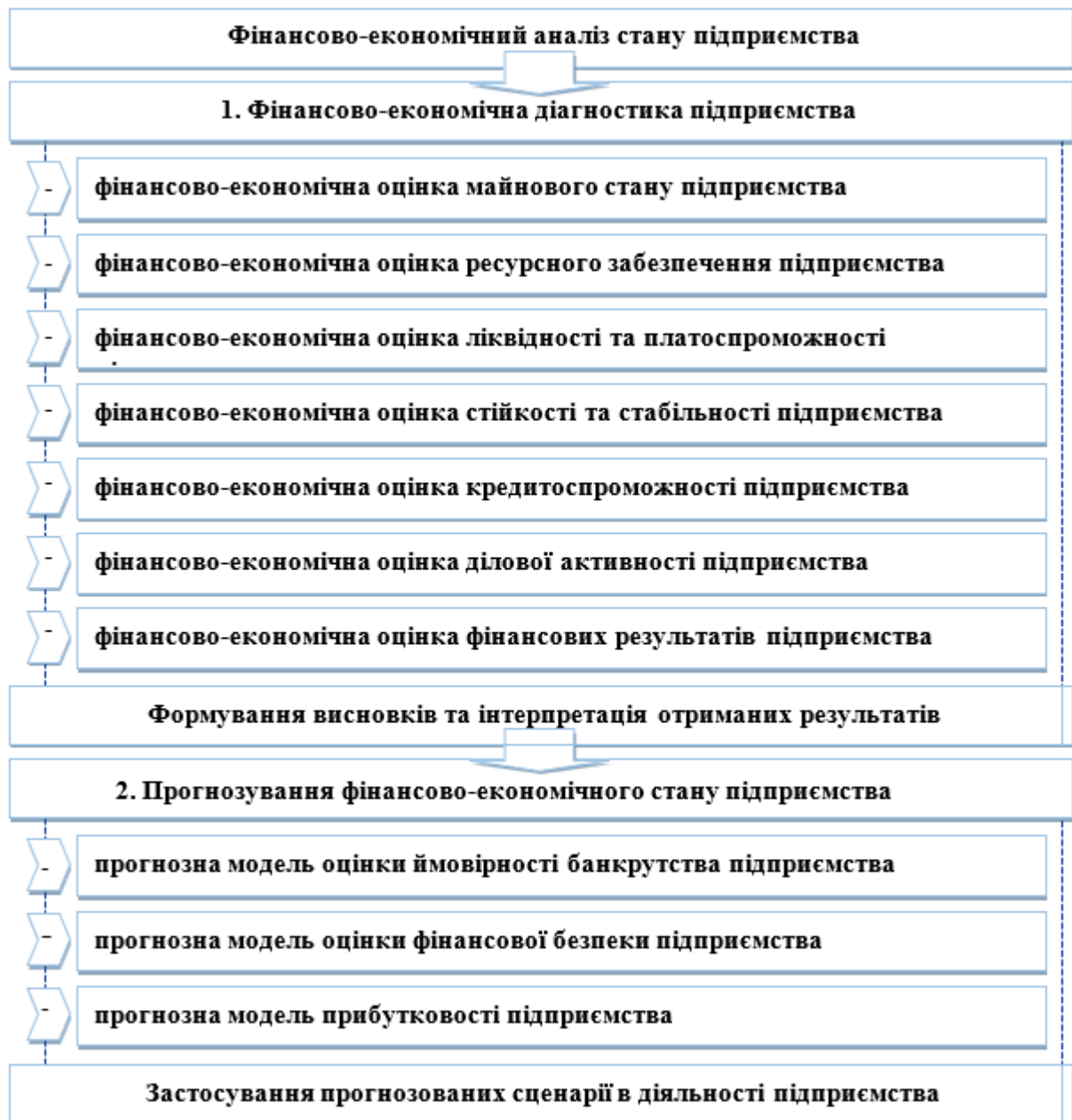

Рис. 1.1 - Структура поетапності здійснення діагностики та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства [14].

Перший структурний блок – «фінансово-економічна діагностика підприємства» охоплює всебічний аналіз основних компонентів господарської діяльності, який включає:

- оцінювання майнового потенціалу підприємства, що дозволяє виявити динаміку змін у структурі майна та визначити оптимальність забезпечення необоротними й оборотними активами;
- аналіз ресурсного забезпечення, який розкриває пропорції між власним та залученим капіталом, демонструє достатність фінансових ресурсів та можливості формування страхових резервів;
- дослідження рівня ліквідності та платоспроможності, що характеризує здатність підприємства ефективно управляти заборгованістю та зобов'язаннями, відображаючи результативність обраної фінансово-економічної стратегії та тактичних управлінських рішень;
- діагностику фінансової стійкості та стабільності, яка визначає ступінь автономності підприємства та ефективність політики розподілу й використання фінансових ресурсів;
- оцінку кредитоспроможності, що відображає ефективність управління кредитним портфелем та доцільність обраної кредитної стратегії;
- аналіз ділової активності, який характеризує результативність інвестиційної політики, ефективність використання фінансово-інвестиційних ресурсів та управління оборотним капіталом;
- дослідження фінансових результатів, що розкриває рівень рентабельності діяльності, співвідношення доходів і витрат та загальний фінансовий стан підприємства.

Завершальним етапом проведеного аналізу фінансово-економічного становища досліджуваного підприємства має стати формування комплексних та детальних висновків за всіма компонентами оцінювання. Важливо також виокремити ключові переваги та недоліки у функціонуванні компанії, що надалі допоможе сформувати оптимальну тактику дій для поліпшення виявленої ситуації та усунення (повністю або частково) проблемних аспектів діяльності. Саме проаналізовані результати численних фінансово-економічних індикаторів дозволяють найточніше охарактеризувати та відобразити загальний стан внутрішнього бізнес-середовища підприємства.

Другий структурний компонент етапності – «прогнозування фінансово-економічного стану підприємства» охоплює реалізацію таких прогностичних заходів для оптимізації та розвитку встановленого загального фінансово-економічного становища компанії:

- індивідуальну прогнозну модель оцінювання ймовірності банкрутства доцільно розробляти для кожної організації, чий фінансово-економічний стан вивчається, оскільки подібні прогностичні відомості здатні відобразити точну економічну ситуацію щодо внутрішнього становища підприємства та потенційних ризиків банкрутства;
- розробка прогнозної моделі оцінки фінансової безпеки є особливо актуальною для підприємств, що функціонують в умовах різних кризових явищ, адже такий прогноз дозволить обрати найефективніший варіант управління фінансовими ресурсами з урахуванням найвагоміших чинників впливу та забезпечить гнучкість і стійкість підприємства перед наявними викликами;
- прогнозну модель прибутковості рекомендується впроваджувати на підприємствах, де спостерігається суттєве переважання витрат над доходами. Такі прогнозні дані допоможуть керівництву адаптувати стратегію діяльності до сучасних умов, оптимізувати структуру витрат та збільшити дохідну частину, що сприятиме досягненню прибутковості та підвищенню загальної рентабельності підприємства.

Необхідно підкреслити, що кожна із запропонованих аналітично-прогнозних моделей відіграє важливу роль у подоланні виявлених негативних аспектів бізнес-діяльності досліджуваного підприємства. Це пояснюється тим, що будь-який прогноз за своєю природою представляє багатоваріантну програму вдосконалення та оптимізації конкретних проблемних елементів у функціонуванні підприємства.

Ефективність здійснення фінансово-господарських операцій підприємства виступає інтегральним показником раціональності використання його економічного потенціалу, що включає трудові ресурси, технічні можливості,

виробничі потужності та фінансове забезпечення, одночасно висвітлюючи як загальні перспективи розвитку, так і особливості окремих напрямів економічної діяльності [17].

Пропонуємо проаналізувати структурну схему процесу оцінювання фінансово-економічного рівня розвитку підприємства в рамках стратегічного управління (рис.1.1).

Рис. 1.2 - Структурна схему процесу оцінювання фінансово-економічного рівня розвитку підприємства в рамках стратегічного управління

Отже, процес формування та імплементації стратегії розвитку підприємства повинен базуватися на чітко визначеному алгоритмі, який охоплює селекцію відповідних індикаторів фінансово-економічного оцінювання, збір необхідного масиву даних, проведення аналітичних обчислень та формування аргументованих висновків.

Можна стверджувати, що оцінка фінансово-економічного рівня розвитку підприємства фактично є еквівалентною процесу оцінювання фінансово-

економічного стану (при цьому останнє формулювання частіше зустрічається у науковій літературі).

Фінансово-економічний стан підприємства визначається наявністю достатнього обсягу фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення нормального функціонування організації, раціональністю їх розподілу та результативністю використання, характером фінансових взаємин з іншими юридичними та фізичними особами, а також рівнем платоспроможності та фінансової стабільності [18, с.125].

Ключові індикатори для оцінювання ефективності функціонування підприємств включають такі групи показників [18, с.126]:

- індикатори соціально-економічного характеру, які відображають усереднену кількість працівників у штаті та існування заборгованості щодо оплати праці (у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року);
- параметри фінансово-господарської активності та виконання фінансових планів, що охоплюють динаміку зростання чистого доходу від реалізації продукції, динаміку зростання чистого прибутку (збитку), темпи збільшення відрахувань частки чистого прибутку до державного бюджету, динаміку зростання відрахувань до дивідендного фонду за акціями (частками) державної власності в статутному капіталі господарських товариств, а також темпи нарощування капітальних інвестицій;
- показники, що характеризують стан активів та зношеності основних засобів, включаючи сукупну вартість активів підприємства, величину оборотних активів, обсяг власного капіталу, початкову вартість та рівень зношеності основних засобів (порівняно з показниками на початок звітного періоду);
- коефіцієнти, що відображають рівень фінансової стійкості, покриття та платоспроможності.

У процесі дослідження фінансового становища та результатів господарської діяльності підприємства ключову роль відіграють класичні фінансові індикатори, що охоплюють сфери фінансової ліквідності, ефективності операційної діяльності, рівня заборгованості та показників прибутковості (рис. 1.3).

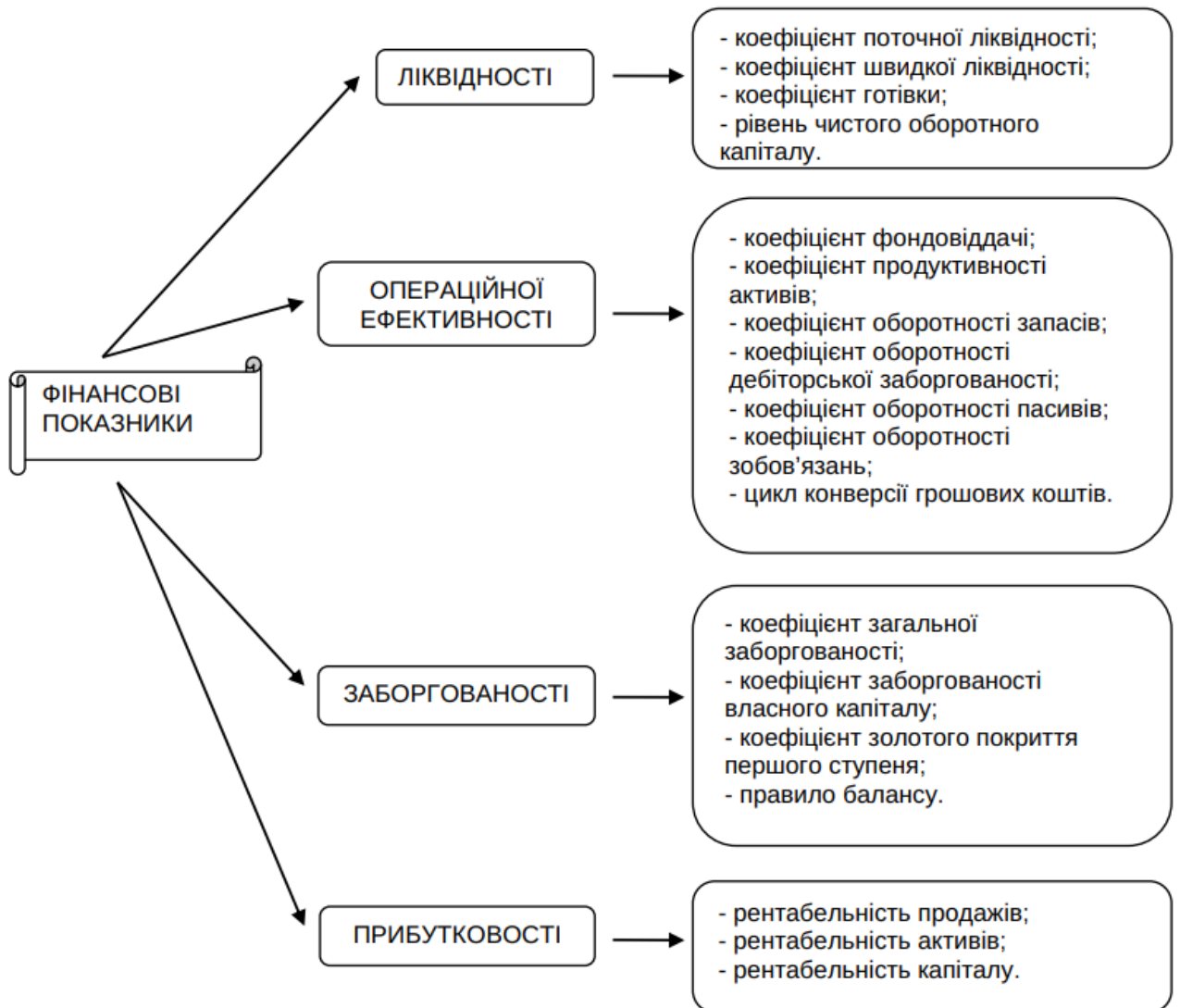

Рис. 1.3. - Фінансові показники, що охоплюють сфери фінансової ліквідності, ефективності операційної діяльності, рівня заборгованості та показників прибутковості.

Індикатори фінансової ліквідності займають особливе місце серед ключових напрямів аналізу діяльності підприємства, оскільки вони надають керівництву критично важливу інформацію про спроможність організації вчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання – фактор, що безпосередньо визначає платоспроможність та перспективи подальшого функціонування господарського суб'єкта. В практичній діяльності оцінювання фінансової ліквідності підприємства зазвичай здійснюється через розрахунок наступних показників: коефіцієнта поточної фінансової ліквідності, коефіцієнта підвищеної фінансової ліквідності, коефіцієнта ліквідності грошових коштів та чистого оборотного

капіталу. При цьому виникнення проблем із цими показниками сигналізує про розвиток кризових явищ, які можуть призвести до втрати платоспроможності підприємства. Враховуючи серйозність потенційних наслідків недостатньої фінансової ліквідності, цьому аспекту необхідно приділяти пріоритетну увагу в системі короткострокового фінансового управління підприємством. Відповідно, здатність або нездатність своєчасного погашення поточних зобов'язань суттєво впливає на загальну оцінку результативності функціонування підприємства.

Аналіз фінансової ліквідності невід'ємно пов'язаний з оцінкою чистого оборотного капіталу. Наявність додатного значення чистого оборотного капіталу можна трактувати як своєрідний ліквідний буфер, який забезпечує підтримку належного рівня фінансової ліквідності підприємства, особливо в умовах виникнення фінансових складнощів чи затримок з оплатою. Недостатній обсяг чистого оборотного капіталу свідчить про обмежене його використання в операційній діяльності компанії, що не тільки негативно позначається на показниках фінансової ліквідності, але й спричиняє скорочення доходів від реалізації через брак необхідного фінансування.

Оцінювання операційної ефективності посідає важливе місце у комплексному дослідженні фінансового стану та результатів діяльності підприємства. Цей напрям аналізу зосереджується на визначенні результативності використання наявних ресурсів підприємства та оцінці ефективності реалізованих бізнес-процесів, кількісним вираженням яких виступає отриманий дохід від реалізації. Серед найпоширеніших індикаторів цього напрямку виділяють: показник фондівдачі, коефіцієнт продуктивності активів, швидкість обороту дебіторської заборгованості, інтенсивність оборотності запасів, динаміку оборотності зобов'язань, коефіцієнт оборотності пасивів та тривалість циклу конверсії грошових коштів.

Аналіз заборгованості є важливою складовою в системі оцінювання результативності функціонування підприємства. Варто підкреслити, що дослідження боргових зобов'язань становить самостійний та істотний напрямок вивчення господарської діяльності, незалежно від показників фінансової

ліквідності компанії. Сутність аналізу заборгованості переважно зосереджується на дослідженні співвідношення власних фінансових ресурсів та залучених зовнішніх коштів у господарському обороті підприємства, а також визначенні того, як конфігурація боргового навантаження впливає на потенційний рівень прибутковості. Для визначення масштабу та композиції боргових зобов'язань застосовуються спеціальні коефіцієнти заборгованості, які розкривають інформацію про способи фінансового забезпечення активів, що використовуються у діяльності підприємства. Ключовими індикаторами у цій категорії виступають: показник сукупної заборгованості, індикатор співвідношення боргу до власного капіталу, коефіцієнт золотого покриття першого ступеня та правило балансу.

Досягнення прибутковості виступає ключовим завданням у здійсненні господарської діяльності будь-якого підприємства. Продуктивність функціонування компанії визначається через систему показників рентабельності, які відображають співвідношення отриманого прибутку до різних аспектів діяльності - товарообігу, задіяних активів чи інвестованого власного капіталу. Індикатори рентабельності слугують інструментом для комплексної оцінки господарської діяльності та дають змогу оцінити якість управлінських рішень щодо використання наявних ресурсів компанії. Зважаючи на те, що підсумком господарювання може бути як позитивний (прибуток), так і негативний (збиток) результат, показники результативності виступають важливим джерелом інформації про загальний фінансовий стан підприємства. У традиційному аналізі прибутковості найбільш поширеними є такі коефіцієнти: показник рентабельності реалізації, індикатор прибутковості активів та коефіцієнт рентабельності власних коштів.

Комплексне застосування диверсифікованої системи фінансових індикаторів для аналізу економічного становища та результативності забезпечує всебічну та неупереджену оцінку ефективності функціонування підприємства. Більше того, раціональний підбір методичного інструментарію фінансової діагностики дає змогу не лише оцінювати поточну продуктивність

господарювання, але й здійснювати систематичне спостереження за фінансовою динамікою як у часовому вимірі, так і в контексті територіального розміщення.

1.2 Методика розрахунку основних показників фінансово-економічної оцінки рівня розвитку підприємства

Фінансово-економічний аналіз виступає ключовою основою для формування стратегічного та оперативного управління підприємством. На базі його результатів відбувається діагностика проблемних зон, виявлення потенційних можливостей оптимізації та окреслення векторів розвитку організації. Систематичність проведення аналітичних процедур забезпечує оперативне корегування курсу відповідно до трансформацій бізнес-середовища.

Актуальності набуває імплементація інноваційного аналітичного інструментарію, зокрема економіко-математичних моделей та цифрових технологій. Такий підхід суттєво покращує якість розрахунків, розширює прогностичні можливості та раціоналізує механізм прийняття управлінських рішень.

Економічна природа суб'єкта господарювання вимагає постійного моніторингу його фінансово-економічного стану. Цей процес являє собою не просто набір обчислювальних операцій, а виступає інтегрованим механізмом менеджменту, що гарантує виваженість управлінських рішень та стимулює зростання результативності бізнесу.

Варто підкреслити, що комплексна оцінка розвитку підприємства потребує не лише відстеження динамічних змін кількісних індикаторів, але й глибинного дослідження факторів, які обумовлюють такі трансформації.

Аналітична система оцінювання має відповідати базовим критеріям: актуальність, вичерпність, надійність даних, прозорість методології та чіткість тлумачення результатів.

Актуальність передбачає відповідність показників поставленим цілям дослідження. Наприклад, при оцінці ділової активності необхідно

використовувати індикатори, які всебічно характеризують основні аспекти та ключові параметри цієї активності.

Розглянемо методологічні підходи до обчислення коефіцієнтів у кожній категорії показників фінансово-економічного розвитку підприємства.

Пріоритетним напрямком аналізу виступає ліквідність - спроможність підприємства конвертувати активи в грошові кошти для погашення поточних зобов'язань. Оцінка здійснюється через співвідношення високоліквідних активів до короткострокових зобов'язань.

Основні показники групи показані у Табл.1.1.

Таблиця 1.1

Методика розрахунку показників ліквідності підприємства

№	Назва показника	Порядок розрахунку
1	Коефіцієнт покриття	$\phi 1p.1195 / \phi 1p.1695$
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\phi 1(p.1195 - p.1100) / \phi 1p.1695$
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\phi 1(p.1160 + p.1165) / \phi 1p.1695$

Джерело: складено на основі [18]

Серед ключових індикаторів фінансово-економічного стану підприємства виділяють групу показників платоспроможності, які наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Методика розрахунку показників платоспроможності підприємства

№	Назва показника	Економічний зміст показника	Порядок розрахунку
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства	$\phi 1p.1495 / \phi 1p.1900$
2	Коефіцієнт фінансування	співвідношення залучених і власних засобів	$\phi 1(p.1595+p.1695+p.1700+..+p.1800)/\phi 1p.1495$
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	відношення величини чистого оборотного капіталу до величини оборотних активів підприємства	$\phi 1(p.1195 - p.1695) / \phi 1p.1195$
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Відношення чистого оборотного капіталу до власного капіталу	$\phi 1(p.1195 - p.1695) / \phi 1p.1495$

Джерело: складено на основі [18]

Проаналізуємо показники, які відносяться до групи показників ділової активності, та методику їх розрахунку (Табл.1.3).

Таблиця 1.3

**Існуючі тлумачення до змісту системи показників аналізу ділової
активності підприємства**

Автор	Основні показники
А. Д. Шеремет, Г. В. Савицька	Коефіцієнти оборотності капіталу рентабельність та оборотність капіталу
Дж. К. Ван Хорн	Показники ліквідності; питомої ваги позикового капіталу рентабельності, забезпечення відсотків за кредитами
О.В. Єфимова	Період операційного циклу, обороту оборотних активів, середній період обороту грошових коштів і короткострокових фінансових вкладень
В.В. Ковальов	Оцінка ступеня виконання планів, норм, нормативів, коефіцієнт стійкості економічного зростання; оцінка динамічності розвитку фірми
Р. Холт	Прибутковість продажів, валовий прибуток, прибутковість активів, прибутковість капіталу, прибуток на акцію, показники виплати дивідендів і покриття відсотків, рентабельність капіталу

Джерело: складено на основі [23]

Аналітики пропонують широкий діапазон індикаторів ділової активності - від базових показників прибутку до комплексних коефіцієнтів, що формуються на основі співвідношення різних параметрів.

Методологію розрахунку основних загальновизнаних показників фінансової стійкості представлено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Методика розрахунку показників фінансової стійкості підприємства

№	Назва показника	Порядок розрахунку
1	Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\Phi 2p.2000}{\Phi 1(p.1300(гр.3) + p.1300(гр.4))} / 2$
2	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\Phi 2p.2000}{\Phi 1(S(p.1120/p.1155) гр.3 + S(p.1120/p.1155) гр.4)} / 2$
3	Строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей	строк погашення деб. заб. = $360 / \text{до оборотності деб. заб.}$ строк погашення кред. заб. = $360 / \text{ко оборотності кр. заб}$
4	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$\frac{\Phi.2p.2040}{\Phi 1(S(p.100/ p.140) гр.3 + S(p.100 / p.140) гр.4)} / 2$
5	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{\Phi.2p.2000}{\Phi 1(p.1011(гр.3) + p.1011(гр.4))} / 2$

Джерело: складено на основі [18]

При проведенні фінансово-економічної оцінки рівня розвитку підприємства аналітики мають змогу самостійно визначати необхідний набір індикаторів ділової активності. Ключовим аспектом є забезпечення порівнянності отриманих результатів та їх інтеграція з галузевими трендами, конкурентним ландшафтом і загальноекономічною динамікою, що може істотно вплинути на потенціал розвитку компанії.

Завершальним блоком індикаторів, які застосовуються для оцінювання та діагностики стану підприємства, виступають коефіцієнти рентабельності.

Рентабельність представляє собою комплексний відносний показник, що відображає прибутковість та результативність фінансово-господарської діяльності підприємства. Коефіцієнти рентабельності обчислюються шляхом співвідношення різних видів прибутку до інвестованого капіталу, обсягів реалізації, залучених ресурсів, понесених витрат та інших базових показників.

У Табл.1.5 представлено систематизований перелік показників даної категорії.

Таблиця 1.5

Методика розрахунку показників рентабельності підприємства

№	Назва показника	Порядок розрахунку
1	Коефіцієнт рентабельності активів	$\frac{\text{ф2р.2350 (р.2355)} + \text{ф1(р.1300 (гр.3) + р.1300 (гр.4))}}{2}$
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{ф2р.2350 (р.2355)} + \text{ф1(р.1495 (гр.3) + р.1495 (гр.4))}}{2}$
3	Коефіцієнт рентабельності продажу	$\frac{\text{ф2р.2350 (р.2355)}}{\text{ф2р.2000}}$
4	Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції	$\frac{\text{ф2р.2190 (р.2195)} + 2180 - 2120}{\text{ф2(р.2050 + 2130 + 2150)}}$

Джерело: складено на основі [18]

Таким чином, комплексне дослідження динаміки індикаторів платоспроможності, ліквідності, фінансової стабільності, ділової ефективності та прибутковості протягом кількох періодів, у поєднанні з детальним аналізом специфіки функціонування підприємства в контексті його галузевої приналежності, формує ґрунтовну аналітичну основу для подальшого стратегічного планування та моделювання альтернативних траєкторій розвитку компанії.

1.3 Фактори, що впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства

Проаналізуємо ключові чинники, які мають визначальний вплив на фінансово-економічний стан підприємства. Особливу увагу приділимо факторам, що складно піддаються регулюванню або взагалі перебувають поза межами контролю організації. За таких умов підприємство змушене адаптуватися до динамічних трансформацій зовнішнього середовища, що вимагає систематичного

моніторингу змін у показниках господарської діяльності та фінансовій позиції компанії (рис. 1.4).

При дослідженні детермінант, що визначають результативність фінансово-господарської діяльності, Григораш О.В. та Булигіна О.Д. пропонують їх класифікацію на екзогенні та ендогенні [24]. Ендогенні фактори безпосередньо корелюють з ефективністю роботи управлінського апарату та всього персоналу, відображаючи конкретні результати функціонування підприємства. Натомість екзогенні фактори, за твердженням згаданих дослідників, виражають кількісні параметри використання виробничого потенціалу та фінансових ресурсів.

Дослідники підкреслюють, що ефективність господарювання підприємства визначається комплексною взаємодією наступних ключових чинників [24]:

- форма власності та організаційно-правовий статус, які істотно впливають на потенціал залучення інвестицій, виробничі можливості та механізми контролю за реалізацією управлінських рішень;
- професійний рівень керівного складу та компетентність трудового колективу, що визначають результативність та якість виробничо-господарських операцій, продуктивність праці, а також можливості для масштабування виробництва та розширення ринків збуту;
- стан матеріально-технічної бази, управлінська ефективність, раціональність організації виробничих процесів, оптимізація обсягів та структури виробничої діяльності.

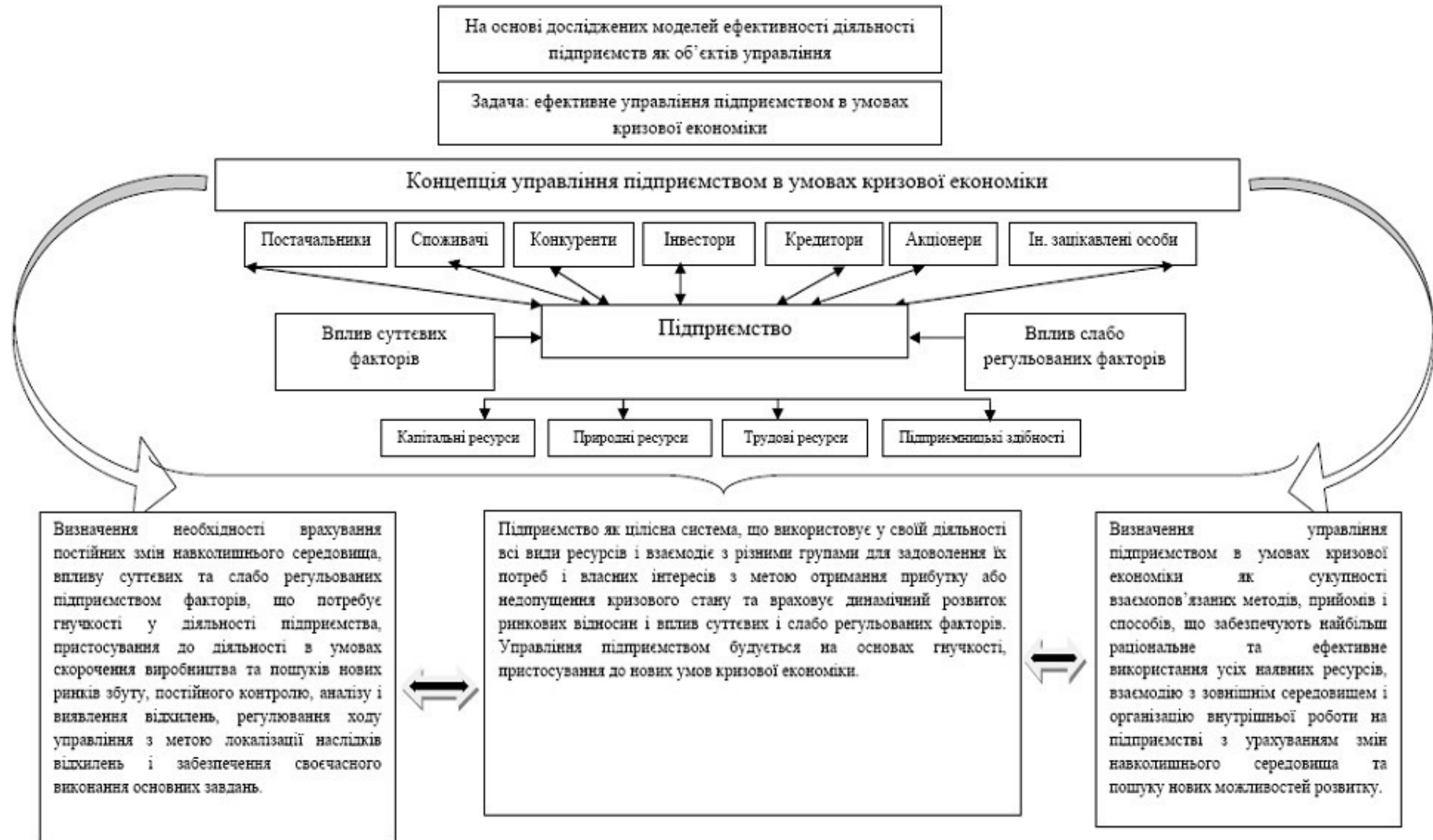

Рис. 1.4 - Концепція управління підприємством в умовах кризової економіки [25]

Рис. 1.3 - Фактори, що здійснюють вплив на управління фінансово- господарською діяльністю підприємств [25]

Рис. 1.5 – Фактори, що впливають на рівень економічної ефективності господарської діяльності підприємства [24]

Щодо екзогенних факторів, науковці акцентують увагу на таких аспектах: рівень платоспроможного попиту на продукцію, можливості доступу до фінансових джерел, наявність державних програм підтримки підприємництва, волатильність процентних ставок на фінансовому ринку, динаміка валютних коливань та інші зовнішні чинники.

Ключовими векторами підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств можуть слугувати:

- ресурсний вектор, що базується на проведенні комплексної діагностики ефективності використання наявного ресурсного потенціалу компанії;

- організаційний вектор, спрямований на пошук та впровадження інноваційних підходів до вдосконалення управлінської системи та оптимізації бізнес-процесів підприємства;
- технологічний вектор, який передбачає інтеграцію новітніх технічних досягнень та прогресивних технологій у виробничі процеси.

2. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика ТОВ «БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД»

Підприємство «БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ КІРОВОГРАД» створене 30.04.2013 року у формі ТОВ відповідно до Законів України, Цивільного та Господарського кодексів України та інших законодавчих актів України.

Місцезнаходження головного офісу підприємства: 25014, Україна, м. Кропивницький, вул. Автолюбителів, 2.

За своїм правовим статусом досліджуване підприємство функціонує як самостійна юридична особа, що володіє власним відокремленим майновим комплексом, веде автономний бухгалтерський облік та має розрахункові рахунки у банківських установах для здійснення операцій як у національній, так і в іноземній валюті. Організація також використовує індивідуальний фірмовий знак та має повний комплект необхідних реквізитів відповідно до вимог законодавства.

В межах статутних цілей та чинного законодавства України, суб'єкт господарювання має повноваження провадити широкий спектр комерційної діяльності, реалізуючи принцип свободи підприємництва у визначеному правовому полі.

Підприємство самостійно планує свою виробничо-господарську та іншу діяльність.

Основною метою заснування та функціонування досліджуваного підприємства є здійснення комерційної господарської діяльності, спрямованої на генерування прибутку для забезпечення економічних інтересів засновників організації. Водночас, діяльність суб'єкта господарювання орієнтована на задоволення різноманітних споживчих потреб населення через реалізацію широкого асортименту товарів та послуг, включаючи продукцію промислового виробництва, сільськогосподарського сектору, товари виробничо-технічного призначення та інші категорії продукції відповідно до ринкового попиту.

У відповідності до Статуту предметом діяльності Товариства є:

- діяльність посередників у торгівлі деревиною, будівельними матеріалами;
- оптова та роздрібна торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням;
- надання в оренду вантажних автомобілів;
- надання транспортних послуг з вантажоперевезення.

З метою підвищення ефективності своєї діяльності ТОВ має право на подальший розвиток та диверсифікацію своєї діяльності у відповідності до чинного законодавства.

Підприємство реалізує повний комплекс майнових прав щодо активів, які перебувають у його власності, включаючи майновий комплекс, переданий засновниками при створенні організації.

У відповідності до чинного законодавства та статутних цілей діяльності, суб'єкт господарювання здійснює самостійне володіння, використання та розпорядження належним йому майном, забезпечуючи його цільове призначення.

Майновий комплекс організації формується з різноманітних джерел, серед яких: фінансові та матеріальні інвестиції учасників товариства; надходження від реалізації продукції, послуг та інших видів господарської діяльності; прибуток від операцій з цінними паперами; залучені банківські та інші кредитні ресурси; придбані активи у процесі господарської діяльності; доходи від участі в аукціонних торгах; добровільні та благодійні внески від фізичних осіб, а також інші легітимні джерела формування майна.

Підприємство має право на об'єднання частини своїх матеріальних та фінансових ресурсів з активами інших суб'єктів господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності.

Зареєстрований статутний капітал товариства становить 1000 гривень.

Майновий комплекс організації охоплює як виробничі фонди, так і невиробничі активи, а також інші матеріальні та нематеріальні цінності, які відображаються у консолідованому балансі підприємства. При цьому, накопичені

амортизаційні відрахування повністю спрямовуються на модернізацію та розширення виробничої бази товариства.

Ключовим індикатором ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства виступає прибуток, який формується як різниця між доходами від операційної діяльності та сукупними витратами, що включають матеріальні витрати, витрати на оплату праці, обов'язкові податкові платежі та інші відрахування до бюджету відповідно до вимог законодавства. Розподіл чистого прибутку, що залишається в розпорядженні товариства після виконання всіх фінансових зобов'язань, здійснюється згідно зі статутними положеннями та чинним законодавством України шляхом його спрямування до відповідних фондів підприємства.

2.2 Аналіз ринкового середовища підприємства

В умовах турбулентності економічного середовища та складних геополітичних викликів, що постали перед Україною, критичного значення для суб'єктів господарювання набуває системний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища їх функціонування.

Дослідження динаміки розвитку галузі виробництва будівельних матеріалів свідчить про наявність кризових явищ ще до початку повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації. Зокрема, галузеві експерти відзначали ознаки стагнації ринку вже у 2018 році.

Суттєвого негативного впливу на функціонування ринку будівельних матеріалів завдали карантинні обмеження, запроваджені для протидії поширенню пандемії COVID-19. Так, 2020 рік характеризувався значним падінням обсягів роздрібної торгівлі будівельними матеріалами та масовим призупиненням або скасуванням інвестиційних проєктів у будівельній галузі. Втім, наприкінці 2020 року спостерігалось поступове відновлення ринкового попиту на будівельні матеріали, що розглядалось фахівцями як індикатор початку подолання кризових явищ у галузі.

- Протягом 2021 року спостерігалася позитивна динаміка розвитку будівельної галузі та супутнє зростання попиту на будівельні матеріали в Україні. Значним стимулом для розширення ринку стала імплементація державної програми "Велике будівництво". Проте, паралельно з пожвавленням ділової активності відбулося суттєве підвищення цін на будівельні матеріали – для окремих товарних категорій цінова динаміка сягала 40-60%.
- На початку 2022 року учасники ринку та галузеві аналітики демонстрували стриманий оптимізм щодо перспектив подальшого розвитку сектору будівельних матеріалів. Однак, військове вторгнення спричинило появу низки критичних деструктивних факторів, серед яких:
 - тимчасова окупація значної частини території України, що унеможливила нормальне функціонування підприємств у цих регіонах;
 - фізичне руйнування виробничих потужностей підприємств-виробників будівельних матеріалів внаслідок бойових дій;
 - дезорганізація усталених ланцюгів постачання сировини та готової продукції, втрата традиційних каналів дистрибуції.

Військова агресія та подальша економічна криза спричинили серйозні потрясіння на українському ринку будматеріалів, особливо в його виробничому секторі. Найбільш відчутного удару зазнали підприємства східного регіону.

Металургійна галузь пережила критичні втрати - окупанти захопили два провідні комбінати в Маріуполі (ММК та "Азовсталь"). Інші потужні металургійні центри - у Запоріжжі, Кам'янському та Кривому Розі - змушені функціонувати зі значними обмеженнями. Як наслідок, показники 2022 року демонструють драматичне падіння: виробництво чорних металів скоротилося на 70%, а виготовлення сталі та прокату знизилось на 77% порівняно з попереднім роком.

Не менш складна ситуація склалася у секторі сухих будівельних сумішей. Через окупацію територій, активні бойові дії та руйнування від обстрілів, галузь втратила доступ до майже 57% своїх виробничих потужностей.

Сегмент теплоізоляції зазнав суттєвих втрат - приблизно 25% виробничих об'єктів опинилися недоступними для використання.

Український будівельний сектор зіткнувся також із припиненням торговельних відносин з РФ та Білоруссю, які раніше були важливими постачальниками широкого спектру матеріалів, включаючи скляні вироби, хімічні компоненти для будівництва та оздоблювальну продукцію.

Процес пошуку альтернативних шляхів постачання з інших країн виявився непростим через кілька факторів: значне зростання транспортних витрат внаслідок подорожчання пального, а також неможливість використання морської логістики через блокування портової інфраструктури.

Дослідження наслідків воєнного конфлікту для українського ринку будматеріалів виявило низку очікуваних тенденцій: суттєве подорожчання основних будівельних компонентів, включаючи металеві конструкції, арматуру, віконні системи та склопакети, будівельні суміші та теплоізоляційні матеріали.

Особливе занепокоєння викликає нестача доменного шлаку - критично важливої сировини для виробництва окремих цементних сумішей. Водночас, масштабні руйнування інфраструктури та житлового фонду неминуче призведуть до зростання попиту на будівельні матеріали.

Експерти галузі зазначають, що майбутня динаміка будівельного сектору безпосередньо залежатиме від перебігу бойових дій. При цьому, за умови завершення конфлікту, фахівці обережно прогнозують позитивні зрушення в середньостроковій перспективі.

Варто відзначити, що будівельна індустрія виявилася однією з найбільш вразливих галузей української економіки після початку повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року.

Масовані ракетні атаки по всій країні призвели до тримісячної зупинки будівельного сектору.

У період 2022-2023 років, в умовах повномасштабної агресії, будівельні та відновлювальні проекти, що реалізуються за підтримки міжнародних організацій та країн-партнерів, зосереджені передусім на забезпеченні структурної міцності та безпеки споруд.

Спостерігається зростання попиту на енергонезалежні будівлі, обладнані власними системами теплопостачання та електрогенерації.

Аналіз географії руйнувань показує, що найсуттєвіших пошкоджень інфраструктури зазнали регіони, які перебували під тимчасовою окупацією - Донецька, Харківська, Київська, Луганська, Запорізька та Миколаївська області. Західні регіони постраждали найменше як за показниками втрат житлового фонду, так і об'єктів інфраструктури. З початку широкомасштабного вторгнення започатковано 275 проектів житлового будівництва, причому 72% нових житлових комплексів зосереджено у п'яти областях - Львівській, Київській, Тернопільській, Івано-Франківській та Закарпатській.

Протягом 2022-2023 років будівельна індустрія зазнала значних втрат. Руйнування виробничих об'єктів та вимушені простої призвели до суттєвого скорочення обсягів виготовленої продукції. Паралельно виникла гостра необхідність у будматеріалах для термінового відновлення пошкодженої інфраструктури на деокупованих територіях.

Щодо конкурентного ландшафту галузі, то у 2019 році на ринку роздрібної торгівлі будівельними матеріалами функціонувало понад 15,9 тисяч підприємств, демонструючи середньорічний приріст 3,6%. Проте пандемія 2020 року спричинила банкрутство близько 45% компаній, переважно представників малого бізнесу. Хоча наприкінці 2021 року ситуація почала стабілізуватися, початок повномасштабного вторгнення призвів до скорочення кількості гравців ринку більш ніж удвічі.

Сьогодні домінуючу позицію на ринку (приблизно 70%) утримують великі мережі будівельних гіпермаркетів, серед яких "Епіцентр", "Леруа Мерлен", "Нова лінія", "Агромат" та інші.

Цінова динаміка на будівельному ринку демонструє стійку тенденцію до зростання, що охоплює як вартість матеріалів, так і оплату праці будівельників. Це зумовлено комплексом факторів: знищення виробничих потужностей, переміщення підприємств, зупинка виробництва через брак сировини. Незважаючи на те, що будівельники здебільшого змогли відновити логістичні

ланцюги, а виробники частково відновили діяльність, наявних потужностей часто бракує для задоволення ринкового попиту, а деякі види продукції виробляються в мінімальних обсягах.

Від початку повномасштабного вторгнення будівельні матеріали продемонстрували суттєве подорожчання - від 30% до 70%. Зокрема, бетонна продукція та залізобетонні конструкції зросли в ціні на 30-40%. За інформацією Alliance Novobud, найбільше здорожчання спостерігалось у таких категоріях: керамоблоки - на 30%, будівельні суміші - на 40%, теплоізоляція з мінеральної вати - до 50%.

Компанія "Інтергал-Буд" фіксує підвищення вартості плиткових та сипучих матеріалів на 20% з кожною новою закупівлею. City One Development повідомляє про зростання цін на металопродукцію на 21%, на цеглу - на 10%. Аналітики компанії прогнозують подальше зростання вартості будматеріалів на 5-10% до кінця 2024 року.

Значне підвищення цін на будівельну продукцію безпосередньо пов'язане з наслідками широкомасштабної агресії, яка спровокувала подорожчання енергоносіїв, палива та ослаблення гривні. З початку військових дій відбулися такі зміни: електроенергія для підприємств подорожчала до 6-7 грн/кВт-год (+80%), бензин А-95 досяг позначки 56-57 грн/л (+56%), дизпаливо зросло до 52-54 грн/л (+49%), а курс американської валюти перевищив 40,5 грн/дол (+36%). За цей же період сукупний рівень інфляції сягнув 48%.

Через нестабільність енергопостачання українські виробники змушені інвестувати в автономні джерела живлення, зокрема генератори та паливо для них, що неминуче відбивається на собівартості продукції. Паралельно спостерігається тенденція до підвищення оплати праці в будівельному секторі. Від початку вторгнення мінімальна заробітна плата зросла на 23%, досягнувши 8 тисяч гривень. За даними опитаних виробників будматеріалів, щорічне зростання заробітних плат їхніх працівників становить 15-40%. Важливо відзначити, що збільшення витрат на оплату праці безпосередньо впливає на кінцеву вартість продукції.

Варто підкреслити, що в проектах українських житлових забудовників до 80% використаних матеріалів складає продукція місцевого виробництва. Проте для певних видів технічного обладнання досі не знайдено якісних українських замінників. У будівельному сегменті переважають вітчизняні матеріали, тоді як серед технічного оснащення домінує імпорт. Зокрема, з-за кордону надходять значні обсяги листового скла, комплектуючих для віконних та фасадних конструкцій, декоративних матеріалів (керамограніт, HPL-панелі). Критично важливим залишається імпорт технічного устаткування - ліфтів, насосних систем, котельного обладнання та електромережових компонентів.

Для оцінки конкурентної позиції ТОВ "Будівельна Гільдія Кіровоград" доцільно застосувати аналітичну модель п'яти конкурентних сил Майкла Портера.

Відповідно до цієї методології, ринкова частка та прибутковість компанії визначаються її здатністю протистояти п'яти ключовим факторам: потенційній появі нових гравців з аналогічною продукцією, загрозі з боку товарів-замінників, конкуренції з наявними учасниками ринку, впливу постачальників та залежності від споживачів.

Модель п'яти сил конкуренції Портера для ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» представлена на рисунку 2.1.

Як можна побачити з рис. 2.1, найбільший вплив здійснює сила наявної конкуренції, постачальники та споживачі, помірний – товари замінники, та найменший – поява нових потенційних конкурентів, оскільки на даний час появи на ринку Кіровоградської області нових конкурентів потребує значних фінансових вкладень та великого фінансового ризику, що в даний час є відповідним бар'єром для виникнення нових підприємств.

Оцінка ринкового потенціалу регіону демонструє суттєві переваги локації. Кропивницький посідає стратегічно важливу позицію в логістичній мережі України, що зумовлено його центральним географічним положенням, добре розвиненою транспортною системою та сприятливим інвестиційним кліматом. Такі характеристики створюють оптимальні умови для розвитку логістичного та будівельного секторів, стимулюючи економічне зростання міста.

Рис. 2.1 - Модель п'яти сил конкуренції М. Портера для ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград»

Поступова активізація будівельного сектору в місті та прилеглих територіях генерує сталий попит на різноманітні будматеріали – від бетонних сумішей до металоконструкцій, пиломатеріалів та теплоізоляційних компонентів. Центральне розташування Кропивницького відкриває широкі можливості для оптимізації логістичних маршрутів, забезпечуючи ефективну доставку будівельних матеріалів з різних регіонів України. Така географічна перевага дозволяє істотно скоротити транспортні витрати та прискорити процес постачання.

Розвинена залізнична інфраструктура міста, представлена кількома вузловими станціями, забезпечує можливість масштабних вантажоперевезень на значні дистанції з високою економічною ефективністю.

Демографічна ситуація Кропивницького на початок 2022 року характеризувалася населенням у 220 тисяч мешканців. Військова агресія

спричинила значні міграційні процеси, внаслідок яких відбувся як відтік, так і приплив населення з різних регіонів країни.

Міграційні процеси продовжують зберігати динаміку протягом 2023-2024 років, однак це не призвело до пожвавлення економічної активності – показники торгівлі та споживання демонструють спадну тенденцію.

Ринок будівельних матеріалів зазнав суттєвого спаду – обсяги реалізації скоротилися в 2-3 рази порівняно з періодом 2020-2022 років. Відновлення оптових та транзитних операцій у 2023 році досягло лише чверті довоєнного рівня, хоча логістичний сектор зберігає високу активність та затребуваність.

Хоча 2023 рік позначився загальнонаціональними тенденціями до відновлення будівельної галузі, як у споживчому, так і в комерційному сегментах, показники Кропивницького в сфері роздрібно-оптової торгівлі все ще не досягли рівня 2021 року.

На відміну від стрімкого відновлення будівельного ритейлу в таких містах як Харків, Київ, Дніпро, Одеса та Львів, у Кропивницькому цей процес відбувається значно повільніше. Роздрібний товарообіг у різних категоріях будівельних матеріалів, оздоблювальної продукції та товарів для дому й саду демонструє зниження на 7-19%.

Торговельну інфраструктуру міста очолює модернізований гіпермаркет "Епіцентр", який після реновації 20 березня 2021 року розширив свої торговельні площі до 25,900 м². З асортиментом у 175,000 найменувань, цей торговельний комплекс став домінуючим гравцем не лише в сегменті товарів для будівництва та ремонту.

Будівельний ринок Кропивницького вирізняється насиченим конкурентним середовищем у сфері постачання будівельних матеріалів як для індивідуального, так і для комерційного будівництва. Місцевий ринок формується потужною мережею дистриб'юторів та роздрібних продавців, серед яких виділяються "ЮГО", "Зодчий", "Будова 7", "Олеум", "БудГільдія", "Майстерсіті", "СОРГО", "Будмайдан", "Забудовник", "33 квадратні метри", "1-й Дім", "Будь на віки", "Ельбрук", "СтроІСА", "Сіті" та інші компанії. Така концентрація учасників ринку

створює динамічну систему ціноутворення, яка гнучко реагує на коливання споживчого попиту та потреби будівельних організацій.

Виробничий сектор представлений історичним підприємством – Кіровоградським заводом будівельних матеріалів (ВАТ КЗСМ №1), що функціонує з 1957 року. Підприємство спеціалізується на виготовленні базових будівельних матеріалів, зокрема пустотілої загальнобудівельної цегли та червоної рядової цегли марок М-100 і М-75.

Місто також зарекомендувало себе як впливовий центр виробництва металопластикових конструкцій, де зосереджені потужності з виготовлення вікон та дверей з ПВХ-профілю.

Розвинена логістична мережа забезпечує стабільне надходження будівельних матеріалів з різних куточків України до Кропивницького, що гарантує безперервність поставок для місцевих будівельних компаній та торговельних підприємств.

2.3. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства

Аналіз майнових ресурсів є ключовим компонентом у комплексному оцінюванні фінансового становища компанії. Для провадження господарської діяльності суб'єкт підприємництва має володіти певним комплексом матеріальних та нематеріальних цінностей на правах власності. Сукупність цих ресурсів формує активи підприємства.

Системний аналіз економічного стану дає можливість простежити динаміку змін у композиції господарського потенціалу підприємства та визначити трансформації джерел його фінансування впродовж аналізованого періоду.

Динаміка обсягу активів є індикатором масштабування бізнесу: їх зростання свідчить про розширення діяльності, тоді як скорочення вказує на її згортання. Оптимальна стратегія передбачає ведення господарської діяльності з раціональним обсягом активів. При цьому як необґрунтоване зменшення, так і надмірне накопичення активів (понад 20% від оптимального рівня) призводять до дестабілізації операційної діяльності та негативно впливають на фінансові

показники підприємства.

Дані аналізу майна підприємства наведені у табл.2.1 та 2.2.

Таблиця 2.1.

Загальна оцінка стану майна ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград»

Показник	2022 рік	2023 рік	Відхилення	
			+/-	%
Усього майна, тис. грн., у т.ч.	14442,5	15249,2	+806,7	5,6
1.Основні засоби та інші необоротні активи, тис. грн.	2570,8	4102	+1531,2	+59,6
у % до майна	17,8	26,9	+9,1	+51,1
2.Оборотні активи, тис. грн.	11871,7	11147,2	-724,5	-6,1
у % до майна, з них:	82,2	73,1	-9,1	-11
2.1.Матеріальні оборотні активи, тис. грн.	10257,1	9909,9	-347,2	-3,3
у % до оборотних коштів	86,4	88,9	+2,5	+2,9
2.2.Грошові кошти та їх еквіваленти і поточні фінансові інвестиції, тис. грн.	1614,6	1237,3	-377,3	-23,4
у % до оборотних коштів	12,8	11,1	-1,7	-13,3

Як видно з таблиці, спостерігається незначне збільшення вартості активів підприємства. Це свідчить про розширення діяльності підприємства. Також незначне збільшення вартості необоротних активів обумовлене збільшення парку автомобілів підприємства, які воно здає в оренду та здійснює ними автоперевезення.

Аналіз співвідношення компонентів майна дозволяє сформувати чітке уявлення про його структурну композицію.

На протязі 2022-2023 рр. найбільшу питому вагу у складі майна ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» займають оборотні активи (відповідно 82,2% та 73,1%). Разом з тим, їх питома вага зменшується. Відповідно у структурі майна

зростає питома вага необоротних активів. Це свідчить про те, що підприємство планує розширити обсяги надання послуг по вантажоперевезенням та послуги надання транспорту в оренду.

Таблиця 2.2

Аналіз структури майна ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград»

Показник	Абсолютна величина, тис. грн.		Питома вага, %		Відхилення	
	2022	2023	2022	2023	+/-	%
Майно	14442,5	15249,2	100	100	-	-
1.Необоротні активи	2570,8	4102	17,8	26,9	+9,1	+51,1
2.Оборотні активи:	11871,7	11147,2	82,2	73,1	-9,1	-11
2.1. Запаси і затрати	9034,4	9776,1	76,9	60,8	-16,1	-20,9
2.2.Дебіторська заборгованість	1222,7	133,8	10,3	1,2	-9,1	-88,3
2.3. Грошові кошти і їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	1614,6	1237,3	12,8	11,1	-1,7	-13,3

Ключовим індикатором фінансового здоров'я підприємства виступає його здатність підтримувати безперервність діяльності у тривалій часовій перспективі.

Фінансова стабільність базується на раціональному використанні наявних фінансових ресурсів. Вона відображає комплексні результати всіх видів діяльності – від операційної до інвестиційної та фінансової, надає критично важливі дані для потенційних інвесторів та демонструє потенціал підприємства до нарощування економічної потужності.

Збалансованість грошових потоків забезпечує надійну платоспроможність компанії на довгострокову перспективу, що є ключовим проявом фінансової стійкості.

Досягнення оптимального фінансового стану можливе за умови достатнього обсягу власних коштів, оптимізованої структури активів, належних показників прибутковості з врахуванням різних категорій ризиків, високого рівня ліквідності, стабільного потоку доходів та широких можливостей для залучення додаткового фінансування.

Серед ключових індикаторів фінансової стійкості особливе місце посідає

коефіцієнт фінансової незалежності (автономії). Цей показник відображає частку власного капіталу в загальній структурі фінансових ресурсів підприємства. Позитивна динаміка даного коефіцієнта свідчить про зміцнення фінансової стабільності. Нормативне значення показника встановлено на рівні 0,5, що передбачає формування майнової бази підприємства щонайменше наполовину за рахунок власних джерел фінансування.

$$K_n = \frac{D_{\text{вк}}}{B_{\text{б}}}, \quad (2.1)$$

де $D_{\text{вк}}$ – джерела власних коштів;

$B_{\text{б}}$ – валюта балансу.

$$K_{n.2022} = \frac{1752,4}{14442,5} = 0,12.$$

$$K_{n.2023} = \frac{2826,4}{15249,2} = 0,18.$$

Розраховані коефіцієнти незалежності свідчать, що протягом даного періоду спостерігається зменшення залежності підприємства від сторонніх інвесторів. І відповідно, дещо підвищується фінансова стійкість ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград», так у 2023 році цей коефіцієнт збільшився на 0,06 п. – і дорівнює 0,18, що є значно меншим за оптимальне значення 0,5. Отже, поки що фінансова незалежність підприємства залишається на неналежному рівні. Підприємство сильно залежить від сторонніх кредиторів.

- коефіцієнт маневрування (мобільності) визначає можливу гнучкість використання оборотних коштів підприємства і показує, яка частина власного капіталу не закріплена в цінностях іммобільного характеру і дозволяє вільно маневрувати коштами. Розмір цього коефіцієнта має бути не нижче 0,5. Він розраховується за формулою:

$$K_m = \frac{B_{\text{ок}}}{D_{\text{вк}}}, \quad (2.2)$$

де $B_{ок}$ – власні оборотні кошти.

$$K_{мк.2022} = \frac{11871,7 - 12690,1}{1752,4} = -0,47.$$

$$K_{мк.2023} = \frac{11147,2 - 12422,8}{2826,4} = -0,45.$$

ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» не може вільно маневрувати коштами, оскільки коефіцієнти маневрування значно нижчі від нормативного 0,5 і мають від'ємне значення. Позитивною є тенденція до зменшення від'ємного значення показника, що свідчить про зменшення залежності підприємства від сторонніх кредиторів

- коефіцієнт фінансової залежності виступає визначальним індикатором рівня автономності торговельного підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Цей показник демонструє обсяг залучених фінансових ресурсів, що припадає на одиницю власного капіталу компанії. Рекомендований діапазон значень даного коефіцієнта становить від 0,3 до 0,5. Перевищення показником позначки 1,0 вважається критичним рівнем фінансової залежності підприємства. Розрахунок здійснюється:

$$K_{зб} = \frac{З_к}{Д_{вк}}, \quad (2.3)$$

де $З_к$ – залучені кошти.

$$K_{зб.2022} = \frac{12690,1}{1752,4} = 7,24.$$

$$K_{зб.2023} = \frac{12422,8}{2826,4} = 4,4.$$

ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» є фінансово залежним від позикових коштів але ця залежність зменшується. Хоча значення коефіцієнту є більшим за оптимальні, тенденція до його зменшення є позитивною.

- коефіцієнт фінансової стабільності показує співвідношення власних і залучених коштів підприємства. Оптимальне значення даного показника $>1,0$. Але навіть отримання високого коефіцієнта фінансової стабільності не завжди означає цілковите благополуччя і потребує подальшого аналізу інших показників фінансової стійкості підприємства. Визначається:

$$K_{фст} = \frac{Д_{вк}}{З_{к}}, \quad (2.4)$$

$$K_{фст.2022} = \frac{1752,4}{12690,1} = 0,14$$

$$K_{фст.2023} = \frac{2826,4}{12422,8} = 0,23$$

Оскільки значення коефіцієнту значно нижче критичної межі, вважаємо, що підприємство є фінансово нестабільним. Але тенденція до його підвищення є позитивною.

Для характеристики фінансового стану підприємства важливим показником є ліквідність.

Поняття ліквідності відображає здатність підприємства вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, насамперед погашати наявні заборгованості. Оцінювання рівня ліквідності здійснюється через співставлення обсягів кредиторської заборгованості та наявних ліквідних активів підприємства. Для комплексного аналізу ліквідності застосовують систему показників, що включає коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності, кожен з яких характеризує платоспроможність підприємства з різних аспектів.

Коефіцієнт поточної ліквідності – характеризує загальну оцінку ліквідності активів, відокремлюючи ту частину поточної заборгованості, яку організація спроможна покрити в найближчій перспективі.

Оптимальне значення даного коефіцієнта 1,5-2, а помірне зростання в динаміці розглядається як сприятлива тенденція. Він визначається за формулою:

$$K_{nl} = \frac{O_a + B_{md}}{K_{mz} + D_{mn}}, \quad (2.5)$$

де O_a – оборотні активи;

B_{mn} – витрати майбутніх періодів;

D_{mn} – доходи майбутніх періодів;

K_{mz} – короткотермінові зобов'язання.

$$K_{nl.2022} = \frac{11871,7}{12690,1} = 0,94.$$

$$K_{nl.2023} = \frac{11147,2}{12422,8} = 0,9.$$

Зниження коефіцієнта поточної ліквідності в динаміці свідчить про негативну тенденцію. Значення коефіцієнтів є нижчими за оптимальні. Це характеризує підприємство як ліквідне.

Коефіцієнт швидкої ліквідності для торговельних підприємств носить важливий характер. При його розрахунку виключається найменш ліквідна частина поточних активів – товарні запаси.

Оптимальне значення його показника коливається в межах 0,5-1. Розраховується:

$$K_{ул} = \frac{O_a - Z + B_{md}}{K_{mz} + D_{mn}}, \quad (2.6)$$

де Z – запаси.

$$K_{ул.2022} = \frac{11871,7 - 9034,4}{12690,1} = 0,22.$$

$$K_{ул.2023} = \frac{11147,2 - 9776,1}{12422,8} = 0,11.$$

Значення коефіцієнтів швидкої ліквідності є значно меншими за оптимальні значення, що свідчить про неспроможність підприємства за рахунок ліквідних запасів розрахуватися по своїх зобов'язаннях в найбільш короткий термін.

Індикатором термінової платіжної спроможності підприємства виступає коефіцієнт абсолютної ліквідності. Цей показник демонструє, який відсоток короткострокових зобов'язань компанія здатна погасити негайно за рахунок наявних грошових ресурсів. Нормативне значення даного коефіцієнта встановлено на рівні 0,2-0,25, що передбачає щоденну готовність підприємства до погашення 20-25% своїх короткотермінових боргових зобов'язань.

$$K_{абсл} = \frac{\Gamma_{\kappa}}{K_{тз} + Д_{мп}}, \quad (2.7)$$

де Γ_{κ} - грошові кошти та їх еквіваленти

$$K_{абсл.2022} = \frac{1614,6}{12690,1} = 0,13.$$

$$K_{абсл.2023} = \frac{1237,3}{12422,8} = 0,10.$$

Оскільки значення коефіцієнта абсолютної ліквідності значно менші за рекомендовані, то можна зробити висновок, що підприємство не має можливості миттєво розрахуватися по своїх зобов'язаннях.

Проведемо дослідження ділової активності підприємства.

Для проведення оцінки рівня ділової активності можуть бути розраховані коефіцієнт фондівдачі, обігу власного капіталу, обігу кредиторської заборгованості тощо.

Ефективність використання виробничих потужностей відображається показником фондівдачі, який обчислюється як співвідношення обсягу виробленої товарної продукції до усередненої річної вартості активних виробничих фондів, без врахування зарезервованих та переданих в оренду основних засобів.

$$K_{\phi} = \frac{OP}{CB_{oz}}, \quad (2.8)$$

Де OP – обсяг товарної (або реалізованої) продукції, тис.грн.

CB_{oz} – середньорічна вартість ОЗ, тис.грн.

$$K_{\phi 2022} = \frac{35446,5}{2570,8} = 13,79$$

$$K_{\phi, 2023} = \frac{56416}{4102} = 13,75$$

За даними розрахунків можна зробити висновок, що фондвіддача ОЗ підприємства є досить високою, але у динаміці даний показник зменшився, незважаючи на ріст обсягу реалізації продукції. Це викликане підвищенням вартості ОЗ підприємства. Підприємство використовує орендовані основні засоби (офісне приміщення, склади, тощо) та власний автотранспорт. Збільшення кількості автотранспорту (вантажівок) зросла вартість основних засобів.

Визначимо показники обігу:

- коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості - визначає період погашення кредиторської заборгованості та визначається:

$$K_{окз} = \frac{BO}{СК}, \quad (2.9)$$

де BO – витрати обігу

$СК$ – середня кредиторська заборгованість

$$K_{окз.2022} = \frac{30322,9}{12690,1} = 2,39.$$

$$K_{окз.2023} = \frac{44273,6}{12422,8} = 3,56.$$

- коефіцієнт оборотності власних коштів демонструє інтенсивність використання власного капіталу компанії протягом року, відображаючи кількість його повних циклів обертання за цей період. Зростання цього індикатора вказує на прискорення руху власних фінансових ресурсів у бізнес-процесах. Збільшення

частоти обертів свідчить про більш раціональне та продуктивне застосування власного капіталу підприємством.

$$O_{\text{вк}} = \frac{OP}{CB_{\text{вк}}}, \quad (2.25)$$

де OP – загальний обсяг реалізації;

$CB_{\text{вк}}$ – середня величина власного капіталу.

$$O_{\text{вк.2022}} = \frac{35446,5}{1752,4} = 20,21.$$

$$O_{\text{вк.2023}} = \frac{56416}{2826,4} = 19,96.$$

Падіння показника обертання вказує на те, що компанії потрібно більше часу для розрахунків за своїми борговими зобов'язаннями перед контрагентами.

Для загального аналізу фінансово-економічного стану ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» значення розрахованих показників заносимо в табл. 2.3.

За даними табл.2.3 коефіцієнт незалежності ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» є меншим за оптимальне значення. Разом з тим збільшення даного коефіцієнта свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. На даний час підприємство не має достатньо власних коштів для забезпечення фінансової стійкості, тому досить важливо контролювати зміни даного показника та передбачити заходи щодо його підвищення.

Коефіцієнт маневрування значно менше оптимального і має від'ємне значення. Разом з тим його збільшення у динаміці є позитивним фактором.

Коефіцієнт заборгованості за період, що аналізується є більшим за рекомендовані значення. Але тут також спостерігається позитивна тенденція його зміни у динаміці.

Індикатор фінансової незалежності підприємства демонструє значення суттєво нижче рекомендованого порогу (який має перевищувати одиницю), що сигналізує про недостатню міцність фінансового становища компанії. Втім,

протягом досліджуваного періоду 2022-2023 років спостерігається певне оздоровлення ситуації, оскільки показник зріс на 64,3%.

Таблиця 2.3.

Аналіз показників фінансового стану ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград»

Показник	Оптимальне значення	Роки		Темп приросту , %
		2019	2020	
Показники фінансової стійкості				
Коефіцієнт незалежності (автономії), Кн	>0,5	0,12	0,18	+50
Коефіцієнт маневрування (мобільності), Км	>0,5	-0,47	-0,45	+4,3
Коефіцієнт заборгованості, Кзб	<0,3-0,5	7,24	4,4	-39,1
Коефіцієнт фінансової стабільності, Кфст	>1,0	0,14	0,23	+64,3
Показники ліквідності				
Коефіцієнт поточної ліквідності, Кпл	1,5-2,0	0,94	0,9	-4,3
Коефіцієнт швидкої ліквідності, Кшл	0,5-1,0	0,22	0,11	-50
Коефіцієнт абсолютної ліквідності, Кабсл	0,2-0,25	0,13	0,1	-23,1
Показники рентабельності				
Рентабельність підприємства, Рп	>0 збільшення	0,04	0,07	+43,4
Рентабельність власного капіталу, Рвк	>0 збільшення	0,34	0,38	+11,8
Показники діючої активності				
Коефіцієнт фондоввідачі, Кф	збільшення	13,79	13,75	-0,3
Коефіцієнт оборотності оборотних активів Коб	збільшення	2,99	3,18	+19
Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості, Кокз	збільшення	2,39	3,56	+49
Обіг власного капіталу, Овк	збільшення	20,21	19,96	-1,2

Показники, що характеризують здатність компанії погашати короткострокові зобов'язання (коефіцієнти загальної та швидкої ліквідності), не досягають бажаних нормативних значень. Однак варто відзначити наявність позитивного тренду щодо нарощування цих індикаторів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності за період, що аналізується є досить низьким і не відповідає оптимальному значенню, також спостерігається його значне зменшення (на 23%). Це свідчить про недостатність грошових коштів на розрахунковому рахунку і вказує, що ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» не

зможе терміново здійснювати платежі та своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання.

Аналіз господарської діяльності демонструє, що ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» досягло позитивних фінансових результатів від основного виду діяльності. Суттєве нарощування обсягів продажів та зростання прибутковості вказують на покращення результативності роботи компанії. Це підтверджується позитивною динамікою індикаторів рентабельності. На основі проведеного дослідження можна спрогнозувати, що за умови збереження наявних тенденцій, компанія має сприятливі можливості для подальшого зростання.

Оцінка показників ділової активності товариства за 2019-2020 роки виявила певне поліпшення, хоча простежується нестабільність у динаміці окремих коефіцієнтів.

Характерним прикладом є зниження ефективності використання основних фондів, що відображається у падінні фондівіддачі. Проте це зниження пояснюється інвестиціями у модернізацію виробничих потужностей підприємства.

Розрахунок періоду погашення заборгованості перед постачальниками (який визначається діленням календарного року на коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості) показав скорочення термінів розрахунків з 153 днів у 2022 році до 103 днів у 2023 році.

Коефіцієнт обороту оборотних коштів за період 2022-2023 рр. збільшився на 19%, тривалість одного повного обороту оборотних коштів скоротилася на 7 днів і у 2023 році становить 115 днів.

Сукупний фінансово-економічний результат господарської діяльності характеризує прибуток.

Прибуток є якісним показником, який концентрує в собі зміни обсягів та структури виробленої продукції, доходів підприємства, рівня витрат обігу.

Сума прибутку характеризує абсолютний ефект господарської діяльності підприємства, а щоб визначитись з рівнем відносної ефективності, отриманий

прибуток необхідно співставити з вкладеним капіталом, витраченими ресурсами чи витратами. Для цього визначають: рентабельність та окупність.

$$P_{\pi} = \frac{\Pi}{B} \times 100\%, \quad (2.11)$$

де P_{π} - рентабельність, %;

Π – прибуток;

$B (K, P)$ – витрати (капітал, ресурси).

На підставі даних Звіту про фінансові результати розрахуємо рентабельність:

$$P_{\pi 2022} = \frac{592,6}{30322,9} \cdot 100\% = 1,95\%$$

$$P_{\pi 2023} = \frac{1074}{44273,6} \cdot 100\% = 2,4\%$$

За період, що аналізується підприємство отримало прибуток, значення якого у динаміці значно зросло.

Оскільки показник рентабельності продукції підприємства збільшився, можна говорити про підвищення ефективності діяльності підприємства за період 2022-2023 рр.

Коефіцієнт окупності розраховується як відношення чистого доходу до витрат:

$$O_{\text{кв}} = \frac{\text{ЧД}}{B}, \quad (2.10)$$

де $O_{\text{кв}}$ – коефіцієнт окупності витрат;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції;

B – витрати підприємства, тис. грн.

$$O_{\text{кв}2022} = \frac{35446,5}{30322,9} = 1,17$$

$$O_{\text{кв}2023} = \frac{56416}{44273,6} = 1,27$$

Коефіцієнт окупності витрат підприємства збільшився, що є позитивною тенденцією і свідчить, що з 1 грн. витрат отримано більше гривень продукції.

Показники рентабельності капіталу підприємства визначається:

$$P_k = \frac{ЧП}{K} \cdot 100\%, \quad (2.11)$$

де P_k - рентабельність капіталу підприємства, %;

$ЧП$ – чистий прибуток підприємства, тис. грн;

K – вартість капіталу підприємства (основного та оборотного), тис.

грн.

$$P_{k \ 2022} = \frac{592,6}{14442,5} \cdot 100\% = 4,1\%$$

$$P_{k \ 2023} = \frac{1074}{15249,2} \cdot 100\% = 7,04\%$$

Зростання індикатора дохідності капіталу компанії демонструє позитивну тенденцію та вказує на вдосконалення методів експлуатації як необоротних, так і оборотних активів підприємства.

При дослідженні коефіцієнтів результативності бізнесу ключовим завданням виступає виявлення та оцінка чинників, що впливають на їх динаміку. Детальний факторний аналіз показників прибутковості створює підґрунтя для оптимізації виробничого процесу та витрат з урахуванням ринкових умов. На рівень рентабельності здійснюють вплив різноманітні фактори, серед яких: якість менеджменту та організації виробничих процесів; композиція активів та структура джерел фінансування; продуктивність використання наявних ресурсів; кількісні та якісні характеристики продукції; результати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Висновки, отримані в результаті факторного аналізу прибутковості, повинні слугувати фундаментом для формування управлінських стратегій, спрямованих на підвищення ефективності функціонування підприємства.

Математична модель для проведення факторного аналізу показника сукупної рентабельності (збитковості) загального капіталу представляється наступним чином:

$$P_K = \frac{\Phi P}{K} \times 100 = \frac{\Phi P \times \text{ЧД}}{K \times \text{ЧД}} \times 100 = \frac{\Phi P}{K} \times 100 \times \frac{\text{ЧД}}{\text{ЧД}} = P_p \times K_{\text{ок}}, \quad (2.14)$$

де P_K – загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %;

ΦP – фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток);

K – середньорічна вартість капіталу;

ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

P_p – рентабельність (збитковість) реалізації, %;

$K_{\text{ок}}$ – коефіцієнт обертання (окупності) капіталу.

Динаміка загального показника прибутковості (або збитковості) сукупних активів формується під впливом двох ключових компонентів: маржинальності продажів та швидкості обігу капіталу. Наведена формула (2.12) розкриває механізм впливу прибутковості реалізації та інтенсивності використання ресурсів на загальну ефективність інвестованого капіталу.

Запропонована аналітична модель демонструє, що результативність використання загального капіталу визначається двома основними факторами. Перший - це цінова політика підприємства та ефективність контролю витрат, які інтегрально відображаються у показнику маржинальності продажів. Другий фактор характеризує інтенсивність господарських операцій, що вимірюється швидкістю обертання капіталу.

Для проведення детального факторного аналізу ефективності використання сукупного капіталу компанії використовуються розрахункові дані, представлені в таблиці 2.4.

За даними табл.2.4 визначимо умовний показник загальної рентабельності:

$$P_{\text{к.ум}} = P_{p1} \times K_{\text{ок}0}, \quad (2.13)$$

$$P_{\text{к.ум}} = 1,9 \times 2,45 = 4,66$$

Сукупний вплив факторів на динаміку показника збитковості використання активів можна визначити наступним чином:

$$\Delta P_K = P_{K1} - P_{K0}, \quad (2.16)$$

$$\Delta P_K = 7,04 - 4,1 = +2,94$$

Таблиця 2.4

**Дані для здійснення факторного аналізу рентабельності
ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград»**

№ з/п	Показники	2022 рік	2023 рік	Відхилення	
				+/-	%
1	Чистий прибуток , тис.грн. (ФР)	592,6	1074	+481,4	+81,2
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн. (ЧД)	35446,5	56416	+20969,5	+59,2
3	Середньорічна вартість капіталу, тис.грн. (К)	14442,5	15249,2	+806,7	+5,6
4	Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, % (Рк)	4,1	7,04	+2,94	+71,7
5	Рентабельності (збитковість) реалізації, % (Рр)	1,7	1,9	+0,2	+11,8
6	Коефіцієнт обертання (окупності) капіталу (Кок)	2,45	3,4	+0,95	+38,8

Отже, за рахунок факторів:

- 1) рентабельності (збитковості) реалізації:

$$\Delta P_{к.Рр} = P_{к.ум} - P_{к0} = 4,66 - 4,1 = +0,56$$

- 2) коефіцієнта обертання капіталу:

$$\Delta P_{к.Кок} = P_{к1} - P_{к.ум} = 7,04 - 4,66 = +2,38$$

Перевірка розрахунку:

$$\Delta P_{к} = \Delta P_{кРр} + \Delta P_{кКок} = 0,56 + 2,38 = +2,94$$

Зростання показника загальної дохідності сукупних активів з рівня 4,1% до 7,04% (приріст склав 2,94 процентних пункти) протягом 2022-2023 років обумовлене дією двох позитивних чинників. Перший - підвищення ефективності продажів, що відобразилось у зростанні маржинальності реалізації на 0,2 процентних пункти та забезпечило приріст загальної прибутковості капіталу на 0,56 процентних пункти. Другий - прискорення оборотності капіталу на 0,95 обороти (або на 38,8%), що сприяло нарощуванню загальної рентабельності активів на 2,38 процентних пункти. Сукупна дія обох факторів позитивно вплинула на підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

2.4 Оцінка виробничо-фінансового левериджу та визначення точки беззбитковості

Ключовим фактором забезпечення фінансової стабільності компанії виступає раціональне співвідношення між складовими майнового комплексу та джерелами формування капіталу.

В контексті фінансового менеджменту термін 'леверидж' застосовується для позначення методів оптимізації балансової структури підприємства.

Етимологічно слово 'леверидж' походить від англійського 'leverage' (важіль) та описує принцип, коли незначне зусилля дозволяє переміщувати значні вантажі. У економічному сенсі це явище характеризує ситуацію, коли мінімальні зміни певного фактора можуть спричинити масштабні зрушення у кінцевих показниках діяльності.

Таким чином, леверидж можна розглядати як інструмент управління, що дозволяє через цілеспрямовані зміни структури балансу досягати суттєвого зростання прибутковості підприємства.

В економічній теорії виділяють три основні типи левериджу: операційний (виробничий), фінансовий та комбінований операційно-фінансовий.

Показник виробничого (операційного) левериджу розкриває складну взаємодію між виробничим обсягом та структурою витрат підприємства, суттєво впливаючи на його прибутковість та фінансову стабільність.

Сутність виробничого левериджу полягає у можливості впливати на прибуток через модифікацію витратної структури та коригування обсягів реалізації. Особливість цього механізму пов'язана з наявністю у структурі витрат постійної складової, яка залишається незмінною незалежно від масштабів виробництва. Це створює ефект, при якому збільшення виробничих обсягів призводить до зменшення частки постійних витрат на одиницю продукції. Кількісно виробничий леверидж вимірюється співвідношенням між відсотковою зміною валового прибутку та відповідною зміною обсягу реалізації (у натуральному вираженні або через показник виручки).

$$K_{\text{вл}} = \frac{\Delta \text{ВП}\%}{\Delta \text{ОР}\%}, \quad (2.14)$$

де $K_{\text{вл}}$ – коефіцієнт виробничого левериджу;

$\Delta \text{ВП}\%$ – темп приросту валового прибутку (прибутку від реалізації продукції), %;

$\Delta \text{ОР}\%$ – темп приросту обсягу реалізації продукції в натуральних одиницях (виручки від реалізації продукції), %.

Коли підприємство має високий коефіцієнт виробничого левериджу, навіть мінімальні коливання у виробничих обсягах спричиняють значні зрушення у прибутковості. Характерно, що більш технологічно оснащені виробництва зазвичай демонструють вищі показники виробничого левериджу. При вдосконаленні технічного оснащення спостерігається зростання як частки постійних витрат, так і рівня виробничого левериджу.

Проте варто зазначити, що підвищений рівень виробничого левериджу несе з собою додаткові ризики. Зокрема, зростає ймовірність того, що підприємство не зможе генерувати достатній валовий прибуток та виручку для компенсації постійних витрат. Таким чином, чим вищий показник виробничого левериджу, тим більшу схильність до виробничого ризику демонструє підприємство. Цей аспект потребує особливої уваги при проведенні оцінки фінансової стабільності організації.

Розглянемо практичний аспект цієї концепції на прикладі розрахунку коефіцієнта виробничого левериджу для ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград».

$$K_{\text{вл}} = \frac{79,1}{59,2} = 1,34$$

При аналізі виробничого левериджу розглядаються виключно витрати, пов'язані з виробничим процесом. Втім, на формування чистого прибутку суттєво впливають також витрати фінансового характеру, зокрема відсоткові платежі за кредитними зобов'язаннями.

Для відображення впливу фінансових витрат на кінцевий фінансовий результат використовується концепція фінансового левериджу. Цей показник

розкриває складну залежність між величиною чистого прибутку та пропорційним співвідношенням запозичених і власних фінансових ресурсів підприємства.

Фінансовий леверидж можна охарактеризувати як інструмент управління прибутковістю через стратегічне балансування структури капіталу між власними та позиковими джерелами. Це дозволяє цілеспрямовано впливати як на чистий прибуток, так і на показники рентабельності власного капіталу.

Кількісна оцінка рівня фінансового левериджу здійснюється шляхом зіставлення темпів зростання чистого прибутку з динамікою зміни валового прибутку.

$$K_{\text{фл}} = \frac{\Delta \text{ЧП}\%}{\Delta \text{ВП}\%}, \quad (2.15)$$

де $K_{\text{фл}}$ – коефіцієнт фінансового левериджу;

$\Delta \text{ЧП}\%$ – темп приросту чистого прибутку, %.

Сутність даного коефіцієнта розкривається через співвідношення динаміки зростання чистого та валового прибутку, демонструючи, наскільки інтенсивніше змінюється чистий прибуток порівняно з валовим. По суті, рівень фінансового левериджу відображає чутливість чистого прибутку до змін у прибутку від реалізації продукції. Модифікація співвідношення позикового та власного капіталу (плеча фінансового важеля) безпосередньо впливає на величину чистого прибутку та показники рентабельності власних коштів.

Подібно до виробничого левериджу, фінансовий леверидж також несе певні ризики, але вже фінансового характеру. Фінансовий ризик проявляється через потенційну неспроможність підприємства виконувати свої кредитні зобов'язання щодо сплати відсотків. При цьому спостерігається пряма залежність: збільшення обсягу залучених коштів та відсоткових платежів призводить до підвищення рівня фінансового левериджу. Хоча зростання частки позикового капіталу може сприяти збільшенню чистого прибутку, воно одночасно підвищує рівень фінансового ризику підприємства.

Проведемо розрахунок коефіцієнта фінансового левериджу:

$$K_{\text{фл}} = \frac{81,2}{79,1} = 1,03$$

Комплексну взаємодію операційної та фінансової складових відображає інтегральний показник - виробничо-фінансовий леверидж, який обчислюється як добуток показників виробничого та фінансового левериджу.

$$K_{\text{фвл}} = K_{\text{вл}} \times K_{\text{фл}}, \quad (2.16)$$

де $K_{\text{фвл}}$ – коефіцієнт виробничо-фінансового левериджу.

$$K_{\text{фвл}} = 1,34 \times 1,03 = 138,02$$

Аналіз показників демонструє наступну динаміку: при зростанні обсягу реалізації на 59,2%, валовий прибуток збільшився на 79,1%, а прибуток - на 81,2%. Це свідчить про те, що за існуючої конфігурації витрат та структури капіталу підприємства, кожен відсоток зростання реалізації продукції генерує приріст валового прибутку на 134% та покращення показника чистого прибутку (у даному випадку - зменшення збитковості) на 103%.

Варто відзначити характерну закономірність: підвищення валового прибутку на один відсоток трансформується у зростання чистого прибутку на 1,38%.

Аналогічні пропорційні зміни показників спостерігатимуться і при скороченні обсягів реалізації. Показники левериджу виступають ефективним інструментом для прогнозування рівня як виробничих, так і фінансових ризиків підприємства. Важливо розуміти, що всі види левериджу - виробничий, фінансовий та їх синтетичний показник - належать до стратегічних характеристик діяльності підприємства. Відповідно, рішення щодо істотної модифікації цих показників потребують ретельного стратегічного планування.

Для забезпечення стабільного функціонування підприємства на ринку критично важливо встановити граничні економічні параметри його діяльності. Вихід за ці межі може спричинити серйозні фінансові проблеми, включаючи ризик банкрутства.

В економічній практиці такими критичними показниками виступають точка рентабельності та точка беззбитковості. Ці індикатори дозволяють визначити

мінімально необхідні обсяги діяльності для забезпечення прибутковості підприємства.

Для розрахунку точки безбитковості використаємо інформацію, представлену в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Данні для розрахунку точки безбитковості

Показник	2022	2023	Приріст, %
Дохід від реалізації товарів, послуг, тис.грн (ВР)	35446,5	56416	+59,2
Змінні витрати, тис.грн.	20013,1	28777,8	+43,8
Маржинальний дохід (р.1-р.2) тис.грн (МД)	15433,4	27638,2	+79,1
Постійні витрати, тис.грн. (ПВ)	14100,8	25221,7	+78,9
Прибуток до сплати податків, тис.грн	740	1342,5	+81,4
Чистий прибуток, тис.грн.	592,6	1074	+81,2

$$T_{\phi} = \frac{ПВ \cdot ВР}{МД}, \quad (2.17)$$

$$T_{\phi.2022} = \frac{14100,8 \cdot 35446,5}{15433,4} = 32385,9 \text{ тис. грн.}$$

$$T_{\phi.2023} = \frac{25221,7 \cdot 56416}{27638,2} = 51483,4 \text{ тис. грн.}$$

Результати розрахунків показують, що критичний обсяг продажу, після подолання якого бізнес почне приносити реальний прибуток перевищує обсяги фактичної реалізації послуг підприємства.

Проведені розрахунки свідчать, що ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» у 2023 році незважаючи на кризовий стан в країні працювало більш ефективно і має добрі перспективи до подальшого розвитку.

Виходячи з тенденцій на будівельному ринку, можна зробити припущення, що врахувавши всі результати проведеного аналізу, ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» може підвищити ефективність своєї діяльності за рахунок

збільшення обсягів реалізації, надання нових видів послуг при використанні наявної матеріально-технічної бази та більш ефективного її використання. Також слід звернути увагу на впровадження системи контролю за витратами підприємства.

3. НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД"

3.1 Шляхи покращення фінансового стану підприємств в сучасних економічних умовах

У сучасних економічних умовах існує широкий спектр шляхів покращення фінансового стану підприємств, які потребують комплексного впровадження для досягнення максимальної ефективності. В результаті комплексного аналізу та узагальнення наукових праць, досліджень провідних економістів та актуальних методичних рекомендацій розроблено структурно-логічну схему основних напрямків підвищення ефективності фінансово-економічного стану підприємств. Систематизовано та згруповано ключові елементи, що формують цілісну систему заходів щодо оптимізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання в сучасних економічних умовах (рис. 3.1.).

Розглянемо кожен елемент більш детально. Першочергового значення набуває оптимізація управління фінансовими ресурсами, що передбачає впровадження ефективної системи бюджетування, розробку гнучкої фінансової стратегії та оптимізацію структури капіталу. Особлива увага приділяється управлінню грошовими потоками та формуванню збалансованого інвестиційного портфелю з диверсифікацією джерел фінансування.

Паралельно з цим, важливим напрямком є удосконалення управління виробничими процесами через модернізацію виробничих потужностей, впровадження енергозберігаючих технологій та оптимізацію виробничих витрат. Це супроводжується підвищенням якості продукції та розширенням асортименту з одночасною автоматизацією виробничих процесів.

В умовах цифрової економіки особливого значення набуває цифрова трансформація бізнесу, яка включає впровадження ERP-систем, використання інструментів бізнес-аналітики та автоматизацію бізнес-процесів. Важливим елементом є впровадження CRM-систем та використання хмарних технологій, що

супроводжується розвитком електронної комерції та посиленням систем кібербезпеки.

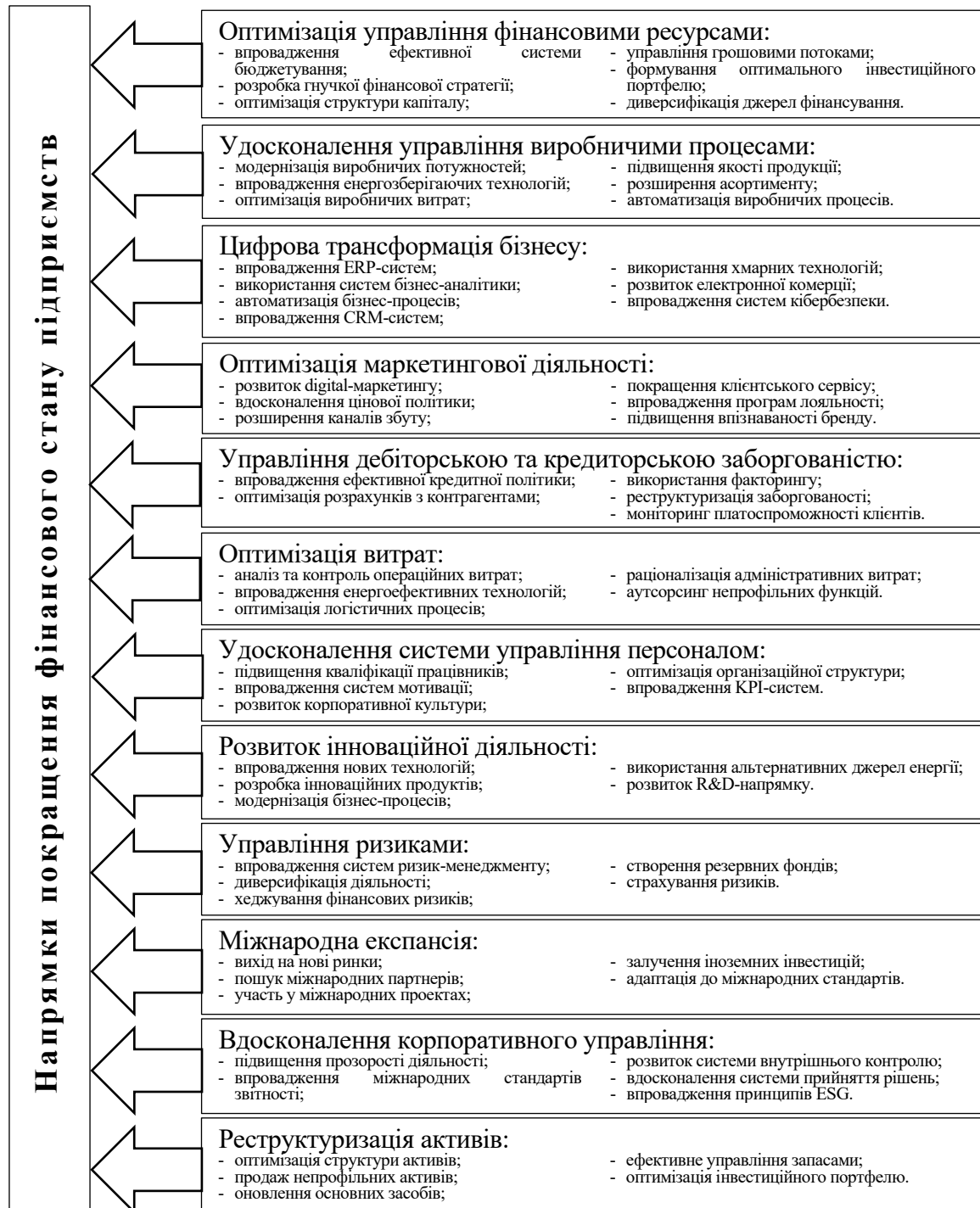

Рис. 3.1. - Основні напрямки підвищення ефективності фінансово-економічного стану підприємств: структурно-логічна схема

Оптимізація маркетингової діяльності передбачає активний розвиток digital-маркетингу, вдосконалення цінової політики та розширення каналів збуту. Значна увага приділяється покращенню клієнтського сервісу, впровадженню програм лояльності та підвищенню впізнаваності бренду.

Ефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю досягається через впровадження виваженої кредитної політики, оптимізацію розрахунків з контрагентами та використання сучасних фінансових інструментів, таких як факторинг. Важливим аспектом є моніторинг платоспроможності клієнтів та своєчасна реструктуризація заборгованості.

Оптимізація витрат залишається одним з ключових напрямків покращення фінансового стану, що включає постійний аналіз та контроль операційних витрат, впровадження енергоефективних технологій та оптимізацію логістичних процесів. Раціоналізація адміністративних витрат може досягатися через аутсорсинг непрофільних функцій.

Удосконалення системи управління персоналом фокусується на підвищенні кваліфікації працівників, впровадженні ефективних систем мотивації та розвитку корпоративної культури. Важливим елементом є оптимізація організаційної структури та впровадження системи KPI.

Розвиток інноваційної діяльності передбачає впровадження нових технологій, розробку інноваційних продуктів та модернізацію бізнес-процесів. Особлива увага приділяється використанню альтернативних джерел енергії та розвитку R&D-напрямку.

Управління ризиками набуває особливого значення через впровадження комплексних систем ризик-менеджменту, диверсифікацію діяльності та використання інструментів хеджування фінансових ризиків. Важливим є формування резервних фондів та використання механізмів страхування ризиків.

Міжнародна експансія відкриває нові можливості через вихід на нові ринки, пошук міжнародних партнерів та участь у міжнародних проектах. Це супроводжується залученням іноземних інвестицій та адаптацією до міжнародних стандартів ведення бізнесу.

Вдосконалення корпоративного управління передбачає підвищення прозорості діяльності, впровадження міжнародних стандартів звітності та розвиток системи внутрішнього контролю. Значна увага приділяється вдосконаленню системи прийняття рішень та впровадженню принципів ESG.

Реструктуризація активів завершує комплекс заходів через оптимізацію їх структури, продаж непрофільних активів та оновлення основних засобів. Ефективне управління запасами та оптимізація інвестиційного портфелю забезпечують додаткові можливості для покращення фінансового стану підприємства.

Реалізація всіх цих заходів повинна здійснюватися комплексно, з урахуванням специфіки діяльності підприємства, його розміру, галузевої приналежності та поточного фінансового стану. Важливо також враховувати макроекономічні фактори та тенденції розвитку галузі при виборі конкретних інструментів покращення фінансового стану.

3.2. Обґрунтування вибору автоматизації бізнес процесів на ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД"

На сьогодні стан цифровізації бізнес-процесів ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД" можна оцінити як задовільний. На підприємстві автоматизований лише бухгалтерський облік. Інша частина документообігу ведеться на паперових носіях з використання персонального комп'ютера.

Враховуючи те, що крім оптової та роздрібної торгівлі, підприємство займається транспортними послугами з вантажоперевезення та наданням в оренду вантажних автомобілів нами було запропоновано виконати цифровізацію цих бізнес-процесів. Планується ввести GPS-моніторинг на всі автомобілі та впровадити ERP систему. Це дозволить:

- оптимізувати маршрути доставки та зменшити витрати на паливо;
- здійснювати контроль за місцезнаходженням транспортних засобів у режимі реального часу;
- автоматизувати процес планування технічного обслуговування автопарку;

- підвищити ефективність використання транспортних засобів через моніторинг їх завантаженості;
- покращити якість обслуговування клієнтів завдяки точному відстеженню часу доставки;
- автоматизувати процес формування звітності щодо використання транспортних засобів;
- зменшити ризики несанкціонованого використання транспортних засобів;
- оптимізувати робочий час диспетчерів та логістів;
- створити єдину інформаційну систему управління всіма бізнес-процесами підприємства;
- підвищити оперативність та якість прийняття управлінських рішень завдяки доступу до актуальної аналітичної інформації;
- скоротити час на підготовку документації та зменшити кількість помилок при її оформленні;
- покращити взаємодію між підрозділами підприємства;
- оптимізувати витрати на адміністративний персонал.

В результаті впровадження запропонованих заходів очікується суттєве підвищення ефективності операційної діяльності підприємства та покращення його фінансових показників.

Розглянувши сучасні ІТ вибір вирішили зупинити на наступному:

1. При впровадженні ERP планується здійснити комплексну цифрову трансформацію ключових бізнес-процесів підприємства. У складському господарстві буде впроваджено автоматизований облік товарно-матеріальних цінностей з використанням штрих-кодування, що дозволить оптимізувати процеси приймання, зберігання та відвантаження товарів.

У сфері управління персоналом передбачається автоматизація процесів нарахування заробітної плати, ведення кадрового обліку, планування відпусток та організації навчання працівників. Впровадження електронного табелювання робочого часу підвищить прозорість обліку відпрацьованого часу.

Матеріальний облік буде інтегровано з системою планування закупівель та управління запасами, що забезпечить оптимальний рівень запасів та своєчасне поповнення матеріальних ресурсів. Планово-економічний відділ отримає потужні інструменти для бюджетування, фінансового аналізу та прогнозування.

Додатково планується впровадити модулі управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM), що дозволить покращити якість обслуговування та збільшити лояльність клієнтів. Система електронного документообігу забезпечить швидкий обмін документами між підрозділами та зменшить витрати на паперовий документообіг.

Інтеграція всіх модулів в єдину інформаційну систему дозволить створити єдиний інформаційний простір підприємства, що суттєво підвищить ефективність управління та якість прийняття рішень на всіх рівнях.

В своїй діяльності для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку підприємство використовувало програмний продукт 1С, що заборонений для використання в Україні на державних і бюджетних підприємствах. З огляду етичних міркувань керівництво вирішило не розширяти ліцензію старого продукту, а придбати новий, що не заборонений в країні з максимально подібною архітектурою і принципом роботи. Вибраний був BAS ERP на 5 робочих місць.

2. З метою оптимізації витрат на паливно-мастильні матеріали та запобігання нецільовому використанню автотранспортного парку пропонується впровадження системи GPS-моніторингу вантажних автомобілів. В умовах воєнного стану така система набуває особливого значення, забезпечуючи комплексний контроль за переміщенням транспортних засобів, моніторинг витрат пального та мінімізацію ризиків несанкціонованого використання техніки. Досвід впровадження подібних систем демонструє їх високу ефективність у оптимізації витрат та посиленні контролю за використанням ресурсів.

Дослідження показують, що впровадження GPS-моніторингу забезпечує низку стратегічних переваг для підприємства [22]. Система забезпечує безперервний контроль за рухом транспортних засобів, що унеможливорює відхилення від запланованих маршрутів. Точний облік використання пального

дозволяє суттєво оптимізувати витрати на паливно-мастильні матеріали. Контроль за експлуатацією техніки сприяє подовженню терміну її служби та зменшенню витрат на технічне обслуговування.

Важливим аспектом є можливість об'єктивної оцінки ефективності роботи водіїв та формування системи мотивації на основі реальних показників. Система забезпечує точний розрахунок обсягів вантажоперевезень та автоматизує процес формування звітності, підвищуючи її достовірність та оперативність.

GPS-моніторинг також виступає потужним інструментом підтримки прийняття управлінських рішень, надаючи доступ до актуальної аналітичної інформації. Система значно підвищує рівень безпеки, мінімізуючи ризики викрадення техніки та спрощуючи процедуру її пошуку у випадку несанкціонованого заволодіння. На основі аналізу даних про використання транспортних засобів стає можливою оптимізація структури автопарку.

Впровадження GPS-моніторингу також сприяє підвищенню безпеки персоналу та збереженню матеріальних цінностей підприємства. Система постійно еволюціонує, розширюючи функціональні можливості та сфери застосування, що відкриває нові перспективи для підвищення ефективності управління транспортною логістикою підприємства.

Таким чином, GPS-моніторинг являє собою комплексне рішення для оптимізації транспортних процесів, що забезпечує широкі можливості для контролю, аналізу та вдосконалення операційної діяльності підприємства. Постійний розвиток технології розширює її потенціал та відкриває нові можливості для підвищення ефективності бізнесу.

3.3. Розрахунок економічної ефективності удосконаленої системи оперативного управління

3.3.1. Визначення об'єму капітальних вкладень

Система оперативного управління на ТОВ "БУДІВЕЛЬНА ГІЛЬДІЯ "КІРОВОГРАД" удосконалюється за рахунок інтеграції двох автоматизованих систем: ERP системи BAS та системи GPS-моніторингу від GPSavto в структуру

управління системи підприємства. Витрати на впровадження визначаємо на основі вартості апаратних та програмних засобів, вартості ліцензій серверів, хмарних сховищ, а також вартості впровадження і підтримки самих систем. Результати розрахунків капіталовкладень зводимо у таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок капітальних вкладень

Найменування капітальних вкладень	Сума, грн.	Кількість, шт.	Всього, грн.
Автоматизована система ERP BAS			526245
Програмна частина та ліцензії			
ERP BAS	300000	1	300000
BAS. ERP, клієнтська ліцензія на 5 робочих місць	22000	1	22000
BAS Ліцензія на сервер 64	32000	1	32000
пакет онлайн-сервісів інформаційно-технічного супроводу ПРОФ 24 місяців	23750	1	23750
Апаратна частина та ліцензії			
Ноутбук HP 17-cr2012ua /17.3"/1920x1080 (FullHD)/ матова/ IPS/60Hz/AMD Ryzen 3 7320U (2.4 - 4.1 ГГц)/ядер - 4/DDR5/8 ГБ /SSD/512 ГБ/Windows 11 Home	23699	5	118495
Організація комп'ютерної мережі та доступу до інтернет			30000
Системи GPS-моніторингу від GPSavto			168000
Програмна частина та ліцензії			
Послуга відстеження за рік	2000	14	28000
Апаратна частина та ліцензії			
Вартість GPS -трекера	10000	14	140000
Всього капітальних вкладень			694245

Вартість автоматизованої система ERP BAS та розширених ліцензій вибрана з пропозицій на сайті [20] . Вартість комп'ютерної техніки вибрана з прайс-листа інтернет-магазину електроніки «Brain» [21]. Вартість GPS -трекера – [19].

3.3.2. Розрахунок витрат, пов'язаних з експлуатацією автоматизованих систем

Загальні річні експлуатаційні витрати по об'єктам автоматизації знаходимо за формулою:

$$Ue = Po + A + Vel + Bro, \quad (3.1)$$

де Po - витрати на обслуговування об'єкту та засобів автоматизації;

A - амортизаційні відрахування;

Vel - витрати на енергоресурси та паливо мастильні матеріали;

Bro - витрати на ТО та ПР обладнання та засобів автоматизації;

Витрати на обслуговування Po включають основну $3o$, додаткову $3d$ заробітну плату персоналу, що обслуговує об'єкт та засоби автоматизації, а також відрахування органам соціального страхування $Соц$.

$$Po = 3o + 3d + Соц, \quad (3.2)$$

Витрати на основну заробітну плату:

$$3_o = R_{cn} T_p 3_z, \quad (3.3)$$

де R_{cn} - кількість працівників;

T_p - кількість годин на обслуговування системи за рік, год;

3_z - заробітна плата персоналу, грн/год.

$$3_o^B = 1 \cdot 100 \cdot 175 = 17500 \text{ грн.}$$

$$3_o^{Pr} = 1 \cdot 200 \cdot 175 = 35000 \text{ грн.}$$

В додаткову заробітну плату $3d$ включається оплата основних та додаткових відпусток, невиходів на роботу по виконанню держобов'язків, доплати матерям, що годують дітей та підліткам тощо.

Зазвичай величина цих доплат складає 12...15% основної заробітної плати:

$$3d = (0,12...0,15)3_o; \quad (3.4)$$

$$3_o^B = 0,12 \cdot 17500 = 2100 \text{ грн.}$$

$$3_o^{Pr} = 0,12 \cdot 35000 = 4200 \text{ грн.}$$

Відрахування органам соціального страхування складають 22% від суми основної та додаткової заробітної плати:

$$C_{oc} = 0,22(3o + 3d); \quad (3.5)$$

$$C_{oc}^B = 0,22(17500 + 2100) = 4312 \text{ грн.}$$

$$C_{oc}^{Pr} = 0,22(35000 + 4200) = 8624$$

Витрати на обслуговування P_o

$$P_o^B = 17500 + 2100 + 4312 = 23912 \text{ грн.}$$

$$P_o^B = 35000 + 4200 + 8624 = 47824 \text{ грн.}$$

Річні амортизаційні відрахування на капітальний ремонт та відбудову обладнання та апаратури визначаються за формулою:

$$A = \frac{B_v \cdot H_a}{100}, \quad (3.6)$$

де B_v - балансова вартість обладнання та апаратури. Вона дорівнює загальній сумі капітальних вкладень.

Норму амортизаційних відрахувань H_a приймаємо рівною 20%.

$$A^{Pr} = \frac{694245 \cdot 20}{100} = 138849 \text{ грн}$$

3.3.3 Витрати на паливо-мастильні матеріали

Загально відомо, що системи обліку разом з системами моніторингу (особливо при моніторингу витрат палива і часу роботи двигуна) дозволяють скоротити від 10 до 20 % витрат на ПММ. Витрати на ПММ за 2022 р. – 12392 тис.грн., за 2023 р. – 18696 тис.грн.

Витрати на ПММ за базовим варіантом складають $B_{el} = 18696$ тис.грн. Приймаємо мінімальний відсоток зменшення витрат на ПММ за проектованим варіантом: 10%.

Витрати на ПММ за проектованим варіантом складають $B_{el} = 18696 \times 0,9 = 16826$ тис.грн.

3.3.4. Витрати на обслуговування та ремонт засобів автоматизації

Витрати на обслуговування та ремонт засобів автоматизації можуть бути знайдені за формулою:

$$B_{po} = \frac{5\% \cdot B_{\text{в}}}{100}; \quad (3.7)$$

$$B_{po} = \frac{694245 \cdot 5}{100} = 34712 \text{ грн}$$

Річні експлуатаційні витрати складають:

$$U_e^B = 23912 + 18696000 = 18719912 \text{ грн.}$$

$$U_e^{Pr} = 47824 + 138849 + 16826000 + 34712 = 17047385 \text{ грн.}$$

3.3.5. Визначення терміну окупності капіталовкладень

Якщо впровадження інформаційних систем (ІС) призводить до скорочення витрат виробництва або собівартості продукції – розрахунковий коефіцієнт економічної ефективності можна розрахувати за формулою:

$$E_p = \frac{U_e^B - U_e^{Pr}}{K}, \quad (3.8)$$

де U_e^B – річні експлуатаційні витрати які були до впровадження ІС; U_e^{Pr} – річні експлуатаційні витрати після впровадження ІС; K – всього капіталовкладень.

$$E_p = \frac{18719912 - 17047385}{694245} = 2,4.$$

Враховуючи що умова $E_p \geq E_n$ виконується впровадження інформаційних систем є доцільним.

Результати розрахунку зводимо до табл. 3.3.

Визначимо величину економічного ефекту при впровадженні ІС за формулою:

$$E_{ef} = (U_{\text{б}} - U_{np}) - E_n (K_{np} - K_{\text{б}}), \quad (3.9)$$

де: $U_{\text{б}}$, U_{np} – величина експлуатаційних витрат за базовим и запропонованим варіантом відповідно;

$K_{\text{б}}$, K_{np} – об'єм капітальних вкладень за варіантами, що порівнюються.

Таблиця 3.3

Економічна ефективність удосконаленої системи оперативного управління підприємством

№ п/п	Показник	Одиниці вимірювання	Варіанти	
			існуючий	запропонований
1	Капітальні вкладення	грн.		694245
2	Заробітна плата на обслуговування	грн.	17500	35000
3	Відрахування до фондів соціального страхування	грн.	4312	8624
4	Амортизація	грн.		138849
5	Витрати на паливо мастильні матеріали	тис. грн.	18696	16826
6	Витрати на обслуговування і ремонт засобів автоматизації	грн.		34712
7	Експлуатаційні витрати	грн.	18719912	17047385
8	Річний економічний ефект	грн.	1533678	
9	Термін окупності	роки	0,42	

Результати розрахунку зводимо до табл. 3.3.

$$E_{ef} = (18719912 - 17047385) - 0,2 \cdot 694245 = 1533678 \text{ грн.}$$

Визначимо період окупності додаткових капітальних вкладень при впровадженні удосконаленої системи оперативного управління за рахунок зниження експлуатаційних витрат:

$$T_{cn} = \frac{K_{np} - K_{\bar{o}}}{U_{\bar{o}} - U_{np}}, \quad (3.10)$$

$$T_{cn} = \frac{694245}{18719912 - 17047385} = 0,42 \text{ року}.$$

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень можна зробити наступні висновки:

1. У ході аналізу наукових підходів до теоретичних основ фінансово-економічного аналізу діяльності підприємств було встановлено, що комплексна оцінка ключових показників ефективності в динаміці, з урахуванням галузевої специфіки, створює необхідне аналітичне підґрунтя для розробки обґрунтованої стратегії розвитку та прийняття виважених управлінських рішень щодо подальших перспектив компанії.

2. Проведений аналіз п'яти сил конкуренції Портера для ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» показав, що найбільший вплив здійснює сила наявної конкуренції, постачальники та споживачі, помірний – товари замітники, та найменший – поява нових потенційних конкурентів, оскільки на даний час появи на ринку Кіровоградської області нових конкурентів потребує значних фінансових вкладень та великого фінансового ризику, що в даний час є відповідним бар'єром для виникнення нових підприємств.

3. Проведений аналіз діяльності ТОВ «Будівельна Гільдія Кіровоград» за 2022-2023 рр., включаючи оцінку виробничо-фінансового левериджу, ринкового середовища та фінансового стану свідчить, що незважаючи на кризовий стан в країні підприємство за 2023 рік працювало більш ефективно ніж за попередній і має добрі перспективи до подальшого розвитку. Підприємство є прибутковим але динаміка показників рентабельності є позитивною: темп приросту обсягу реалізації продукції становить 59,2%, темп збільшення валового прибутку – 79,1, темп збільшення прибутку – 81,2 %. За наявної структури витрат на підприємстві та структури джерел формування капіталу збільшення обсягу реалізації продукції на 1 % призведе до збільшення приросту валового прибутку на 134%, а чистого прибутку (в даному випадку зменшення збитковості) – на 103 %.

4. За результатами проведеного аналізу існуючої системи цифрової трансформації операційної діяльності підприємства, було обґрунтовано необхідність імплементації комплексного програмного рішення, що включає дві

взаємоінтегровані інформаційні системи - ERP BAS для управління ресурсами підприємства та систему GPS-моніторингу транспортних перевезень.

5. Запроваджені інноваційні технологічні рішення щодо оптимізації бізнес-процесів дозволять досягти суттєвої економії паливно-мастильних матеріалів на рівні 10% від поточного споживання, що в грошовому еквіваленті забезпечить річний економічний ефект у розмірі 1533678 грн. Більш того, формування єдиного інформаційного простору та налагодження системи оперативного моніторингу ключових бізнес-процесів створить передумови для підвищення якості управлінських рішень завдяки доступу до актуальної та верифікованої інформації в режимі реального часу. Це, в свою чергу, сприятиме зростанню загальної ефективності діяльності підприємства через оптимізацію логістичних маршрутів, скорочення простоїв транспорту, попередження нецільового використання ресурсів та мінімізацію людського фактору при зборі та обробці даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 92–100.
2. Атамас О.П., Майстер Т.М. Удосконалення системи управління інформаційною складовою фінансово-економічної безпеки підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 8. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-8-04-02>.
3. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2014. № 1 (11). С. 1–7.
4. Білик М., Білик Т. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування. : монографія. Київ : ТОВ «ПанТот», 2012. 280 с.
5. Волкова Н.А., Подвальна Н.Е., Семенова К.Д. Економічний аналіз: Навчальний посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
6. Гайбура Ю.А., Загнітко Л.А. Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 9. С. 968-974. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/167.pdf.
7. Загородна О. М., Серединська В. М. Формування механізму діагностики фінансового стану підприємства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали V міжнар. наук.- практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. С. 233–235.
8. Косарева І. П., Хохлов М. П., Бірюкова В. В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. № 19. С. 101–106.
9. Кобзев І.В., Мельников О.Ф., Мельников О.О. Аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства придатних до прогнозування на формальному рівні в умовах нестабільного розвитку економіки. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023. Vol. 2. № 5. pp. 80-94. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230205.06.

10. Лук'янова В. В., Лабунець О. О. Діагностика фінансового стану підприємства та шляхи його поліпшення. Приазовський економічний вісник. 2018. № 2 (07). С. 66–69.
11. Пілецька, С. Т. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства в системі антикризового управління [Текст] / Саміра Тимофіївна Пілецька // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 2. – С. 139-145. – ISSN 1993-0259.
12. Приймак С.В. Фінансовий аналіз. Практикум: Навчальний посібник. Львів, 2021. 264 с.
13. Рузакова О.В. Аналіз сучасних методик оцінювання фінансового стану підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. Том 1. № 2. С. 7-13. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-1](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-1).
14. Химич Ірина, Різник Наталія. Фінансово-економічний аналіз підприємства: основа прогнозування позитивних результатів за кризових умов. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 3, No. 1, 2024, pp. 62-71. doi: 10.46299/j.isjmef.20240301.06.
15. Юрій Е. О., Руснак Т. В. Шляхи покращення фінансового стану підприємства в сучасних умовах. Економіка і суспільство. 2018. № 16. С. 560–565.
16. Юнацький М. О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. Ефективна економіка. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6232>.
17. Лебедзевич Я.В. Сутність бухгалтерського прибутку як бази оподаткування в умовах інституційних змін. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 1(22). с. 206–216.
18. Кацнір І.А., Дубас Ю.Я. Інструментарій діагностики фінансово-економічних результатів діяльності підприємств. Економічний вісник Запорізької

- державної інженерної академії. - 2018. - Вип. 6. - С. 125-128. -
Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2018_6_25.
19. GPS трекери для трактора - GPSavto - відслідковування автомобілів людей тварин вантажів. GPSavto - відслідковування автомобілів людей тварин вантажів. URL: <https://gpsavto.com.ua/gps-trekeri/gps-trekeri-dlja-traktoriv/> (дата звернення: 01.12.2023).
20. Прайс. Ukrainian intelligent technology.
URL: <https://uit.kiev.ua/price/?l=uk#liczenziya-na-server> (дата звернення: 29.11.2023).
21. Ноутбук HP 17-cp2012ua (A28QDEA). Brain - роздрібний інтернет-магазин комп'ютерної техніки та електроніки в Україні. URL: https://brain.com.ua/ukr/Noutbuk_HP_17-cp2012ua_A28QDEA-p1130244.html (дата звернення: 05.11.2024).
22. Руденко М.В. Особливості впливу цифровізації на функціонування сільськогосподарських підприємств. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2019. № 1. С.202-212.
23. Бойко С. В., Вальорко А. Л. Методика оцінки ділової активності. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". — 2018. — №2.
24. Григораш О.В., Булигіна Д.О. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємств. URL: <http://pev.kpu.zp.ua> › journals.
25. Шишкіна М.С. Особливості управління фінансово-господарською діяльністю промислових підприємств в умовах кризової економіки. *Ефективна економіка*. 2015. № 5.
URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4353>

ДОДАТКИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВ Будівельна Гільдія Кіровоград	Дата (рік, місяць, число)	24	01	01
Територія	м.Кропивницький	за ЄДРПОУ	38715310		
Організаційно-правова форма	приватне	за КАТОТТГ ¹			
Вид економічної	торгівля	за КОПФГ			
Середня кількість		за КВЕД	77.12		
Адреса,	Кіровоградська обл., м.Кропивницький, вул.Автолюбителей, 2		12		

Одиниця виміру: тис. грн.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на рік 20_23 р.

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	2571	4102
первісна вартість	1011	3289	5038
знос	1012	718	936
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	2571	4102
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	9034	9776
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1223	134
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1615	1237
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	11872	11147
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	14443	15249

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1000	1000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	752	1826
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495	1752	2826
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	12183	11966
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620	25	48
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	91	73
розрахунками з оплати праці	1630	392	336
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	12691	12423
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	14443	15249

Керівник

Головний бухгалтер

(Із змінами і доповненнями, внесеними наказами Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року N 627, від 9 липня 2021 року N 385)

Підприємство <u>ТОВ Будівельна Гільдія Кіровоград</u> (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
		24	01	01
		38715310		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ рік _____ 20_23_ р.

Форма N 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	56416	35447
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	28778	20013
Валовий:			
прибуток	2090	27638	15434
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	19355	8971
Витрати на збут	2150	6720	5713
Інші операційні витрати	2180	220	10
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1343	740
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1343	740
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	269	147
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1074	593
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	38155	25817
Витрати на оплату праці	2505	4629	3825
Відрахування на соціальні заходи	2510	755	351
Амортизація	2515	515	320
Інші операційні витрати	2520	220	10
Разом	2550	44274	30323

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

ANDRII MELNYK

Development of directions for improving the financial and economic condition of the enterprise.docx

 Central Ukrainian National Technical University

Document Details

Submission ID

trn:oid::2945:255188130

Submission Date

Dec 29, 2024, 11:45 PM GMT+2

Download Date

Dec 29, 2024, 11:47 PM GMT+2

File Name

MELNYK ANDRII EP-23M Development of directions for improving the financial and economic c....docx

File Size

1.6 MB

83 Pages

11,013 Words

85,185 Characters

11% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

Top Sources

- 8% Internet sources
- 0% Publications
- 7% Submitted works (Student Papers)

Integrity Flags

0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.